

„Várok türelmetlenül toporogva, egyre csak az órát lesve (mintha legalábbis siettetném a percekét)... Látszólag sztoikus nyugalommal, de belül őrlődve (bármennyire is próbálom palástolni az érzelmemet, a végtelenségig nem titkolhatom el őket)...”

► Szünetlen várakozásban – 9. oldal

„Sokan barátaiknál, ismerőseiknél szálltak meg, ám voltak olyanok, akik először jutottak el Lappföldre.”

► Testvérek a Mikulás földjén – 4. oldal

„Talán kevesen tudják, hogy Bajorországból származó hit-testvérünk a legnehezebb élethelyzetekben is – fokozatos megvakulás, teljes vagyonszerzés, a család kitelepítése – imádságos lélekkel vallotta meg hitét.”

► Kisbőjt Gundel-életrecepttel – 3. oldal

A Luther Kiadó adventi könyvvására

► 6–7. oldal

FOTO: LUKKA GRANSTRÖM

Adventi gyertyagyújtás Finnországban – a Kotimaa evangélikus hetilap szerkesztőségének ajándék fotója

Letette esküjét a kilencedik zsinat

► Egy zsinati alakuló ülés a kívülálló számára mindig unalmas. Tisztségviselők és testületi tagok választása végtelen sorban. Mindenki a végeredményt várja. Az ez évi alakuló ülés különösen hosszúnak ígérkezett: ezúttal a zsinat a saját tisztségviselőin kívül – az új törvények értelmében – az országos tiszteket betöltőket is megválasztotta.

November 24-én, pénteken 14 órakor kezdődött, és másnap 11 órakor fejeződött be a kilencedik budapesti zsinat alakuló ülészaka. Hét és fél óra alatt – mert az éjszaka a pihenés volt – tizen-

lyettesül Gáncs Pétert választotta meg a testület. A választók úgy döntöttek, hogy az országos felügyelőnek – első ízben – női helyettese lesz Radosné Lengyel Anna személyében. A zsinat új tisztikara

FOTO: BOTTA DÉNES

nyolc egyéni és hat listás választást sikerült végigvinni. Felsorolni is nehéz a tisztségeket, hát még végigcsinálni – vagy akár csak végigülni – a választási procedúrákat. De sikerült, és immár nagyobb vitáktól mentes, jóleső fáradtsággal végződött ülészak áll mögöttünk.

Az elnök-püspök Ittész János lett, he-

(Smidélíusz Zoltán, Muntag András, dr. Korányi András, dr. Gimesi Szabolcs, Bárdossy Tamás és Sztruhár András) pedig már az új feladatok számbavételével törődhet. A zsinat és a közgyűlés feladatainak összehasonlása új kihívás.

A kétnapos tanácskozás szombaton ünnepi úrvacsorás istentisztelettel zárult. A farsói evangélikus templomban a

gyülekezet lelkésze, Aradi György köszöntötte a most megalakult zsinat tagjait. Az igehirdetést Lk 9,55 alapján Balicza Iván budavári lelképásztor tartotta. A zsinat lelkészi korelnöke prédikációjában kifejtette: életünk során gyakorta viselünk álarcozat, hogy szebbnek, jobbnak mutassuk magunkat annál, mint amilyenek vagyunk. Egyházi embereként azonban tudnunk kell: Isten azt akarja, hogy őszinték és nyíltak, igaz lelkűek legyünk – emelte ki Balicza Iván. „Ennél szebb célt a zsinat számára sem tudok elképzelni. Segítsen ez a testület tanúságot tenni Isten kegyelméről: ne legyenek ki nem mondott problémák, kényes kérdések; az őszinteség nem presztízvesztéshez, hanem megújuláshoz vezet” – mondotta az igehirdető. Az újonnan megválasztott tisztségviselők a szószéki beszéd után tették le esküjüket (képiükön).

Egy új kezdetet mindig a múlt hagyatékának összegyűjtése, illetve a feladatok számbavétele jellemez. A tábori lelkészi szolgálatról szóló egyezmény törvénybe iktatásán vagy az Evangélikus Országos Gyűjtemények megalapításán kívül sok feladat vár a zsinatra az elkövetkező években. Sok munkára, türelmes együttműködésre és építő beszélgetésekre számítunk.

■ M. A.

A zsinat által megválasztott országos és zsinati tisztségviselők listája a 3. oldalon

Normatívák és isteni normák

► Csak úgy záporoztak a kérdések a kerületi elnökségek tagjaira vasárnap este, egyházunk oktatásiintézmény-vezetőinek révfülöpi tanácskozásán. A Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztálya által szervezett és lapzártánkkor is tartó háromnapos konferencia nyitánya tartogatott azért ünnepibb percek is: Ittész János elnök-püspök ezen az estén nyújtotta át egyházunk Péterfy Sándorról elnevezett oktatási díját az idei esztendőben erre érdemesített dr. Roncz Bélának (képiükön), az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma igazgatójának.

► Folytatás a 3. oldalon

FOTO: BODA ZSUZSA

Adventi látogatás

Csak akkor van esélyünk arra, hogy adventet éljünk, ha képesek vagyunk megszabadulni a győzelem, a hatalom mámorától vagy egyedül jónak ítélt, önző akarataink érvényesítésétől.

Energiainkat most kizárólag arra érdemes fordítanunk, hogy rányissuk az ajtót másokra, és tudjunk örülni azoknak is, akik hozzánk érkeznek. Éljük át újra a látogatás élményét! A kopogtatás, a zörgetés és a váratlan csengetés nélkülözhetetlen „kellékei” az adventi napoknak. Erre figyelmeztetnek a fenyővel feldíszített kopogtatók, a kivilágított bejáratok, kapuk és erkélyek is.

Hihetetlenül fontos része életünknek az, ha megérkezünk másokhoz, vagy ha ajtót nyitnak ránk.

Keves olyan gyógyító tevékenység létezik, mint a küszöbök átlépése. Micsoda ajándék a mostani szürke, ködös napokban, ha szemtől szemben állva elmondhatjuk egymásnak az elmúlt időszak élményeit, sikereit vagy akár kudarcaikat! Gyógyulni és újat kezdeni akkor lehetséges, ha figyelem és érdeklődés kíséri munkánkat, személyünket és életünket egyaránt. Ez a pozitív és természetes gesztus elveszőben van adventbe induló közösségeinkben. A jóízű kommunikáció hiányában élünk ma.

Éppen itt az ideje annak, hogy fordítsunk ezen a tendencián. Érdemes számba vennünk azokat az ismerőseinket vagy hozzátartozóinkat, akiknek igazi fényugarat jelentene, ha ajtót nyitnánk rájuk, és a beszélgetés közben egyszer sem néznénk nyugtalanul az óránk számlapjára, hanem türelmes hallgatással ajándékozunk meg őket.

Sajnos a régi korok szép szokásai egyre távolabb vannak tőlünk. A legtöbbször már csak hamis és elüzletiesedett formában jelennek meg adventi vásárainkban azok a néphagyományok és ünnepi szokások is, amelyek az előtűnt élt nemzedékek életének még nagyon is fontos részei voltak. Az énekek ismerete hiányos; a bibliai történetek napenkénti olvasása, de maga az adventi imádkozás is elmarad. A legtöbb családban talán csak annyi történik, hogy gyertya és koszorú kerül az asztalra; ezek legalább jelzik, hogy ebben az időszakban mindent egy kicsit másképpen kellene megélnünk.

Nagyon elevenen élnek bennem gyerekkorom adventjei. Friss házi sütemény azért kell, mert ilyenkor bárki jöhet; az újborból is elől kell tartani egy kicsit, mert nagy öröm megkínálni a vendéget belőle... De a friss sütegek illatát sem lehet nélkülözni; hozzátartozik az egyre karácsony felé közeledő napokhoz, a hosszú téli estékhez. Az ideidő, mák vagy a zsinaggal felkötözött szőlő is finom adventi csemegék. Talán nem is annyira az önellátás biztosítása volt a cél, hanem az, hogy meg tudjuk kínálni a váratlan vendéget. A tudat, hogy bármikor látogató érkezhet hozzánk, meghatározta számunkra az adventi időszakot.

Csak akkor van esélyünk arra, hogy adventet éljünk, ha megkeressük a mi mai életritmusunknak megfelelő adventi szokásokat. Ne idegenkedjünk a csendesebb élettől, ha ezt szeretnénk mostanában megtapasztalni. Ne maradjunk távol egymástól, ha egyértelműen közelségre vágynak. Ne szégyelljük kimondani a köszönetet, a hála vagy az öröm szavait, ha körülöttünk már régóta sokan nélkülözik őket.

Adventben ápolnunk kell a saját lelkünket is. Ehhez az időszakhoz hozzátartozik a zenehallgatás és a versolvasás – önmagunk gyönyörűségére. De hozzátartoznak a közös programok is, amelyek életerőt ajándékozhatnak másoknak. A zajos és nyugtalan környezetben béketeremtők és nyugalmat árasztó társak lehetünk. Magatartásunkkal tudatosan felléphetünk az ellen a ma hódító létforma ellen, amelynek képviselője kizárólag önmagával és a saját érdekeivel törődik. A durva, indulatos szavak terjedését megakadályozhatja finom és halk szavunk, türelmünk és figyelmisségünk. Miért ne tehetnénk adventi programunkká mindezt?

A személyes adventi ünneplés a legkisebb dolgok terén hat a legeredményesebben. A hangos és nagy szavak mögötti üresség legalább olyan fájdalmas, mint az üres ígéretés és a felszínes bőbeszédűség mögött meghúzódó lelki sivárság. Mai advent lehet az is, ha rászánjuk végre magunkat egy olyan telefonhívás lebonyolítására vagy egy olyan e-mail megírására, amelyre már hónapokkal ezelőtt sort kellett volna keríteni.

De a látogatás eredeti ízét csak a személyes ajtónyitás és a közvetlen találkozás alkalmával tapasztalhatjuk meg. Csak akkor van esélyünk átélni az adventi időt, ha magunk is felfedezzük a látogatás alkalmának különlegességét. A Zakariás énekében (Lk 1,68–79) felcsendülő adventi dallam és üzenet ma is bátorít minket: engedjük, hogy bennünket is meglátogassanak a nagy ünnepi időszak előtt! Jézus érkezése éppen azt hozza el számunkra, amire a leginkább szükségünk van a mai korra jellemző, felfokozott tempójú és ezer feszültségtől terhes életvitel mellett. Kivezető utak lázas keresése, beboruló ég az életünk felett, egymásnak feszülő indulatok, a jövőtől való egzisztenciális félelmek – mindre csak ez a gyógyító látogatás kínál megoldást.

Adventben nem a saját erőnk és képességünk hangsúlyozása és védelme a fontos, hanem a hozzánk érkező. Az egyházban sem szabad öncélú csatákat vívni vagy egyedül a számunkra kedvező lehetőségekért és rövid távú érdekekért elkeseredett küzdelmet folytatnunk. Komolyan kellene vennünk advent üzenetét.

A lényeges tartalom most az egyetlen igazi látogatás. Valójában csak meg kellene hallanunk és el kellene fogadnunk, hogy Jézus pontosan azt nyújtja nekünk, amit mi magunk képtelenek vagyunk elérni. Meglátogat minket. Látogatása kizárólag szeretetből történik. Úgy jön, mint a felkelő nap fénye a kilátástalan sötétbe. Bevilágítja az utat, amelyen járunk kell. És távoli fényt is gyújt. Olyan fényt, amely szembeszáll a végső sötétséggel. Látogatása belső békét teremt bennünk, és ezáltal képessé tesz a béke megteremtésére környezetünkben is. Ez a látogatás pontosan úgy történik, ahogyan az ősi ének tanítja nekünk: „Istenünk könyörülő irgalmáért, amellyel meglátogat minket a felkelő fény a magasságból; hogy világitson azoknak, akik sötétségben s a halál árnyékában lakoznak, hogy ráigazítsa lábunkat a békesség útjára.” (Lk 1,78–79)

■ SZABÓ LAJOS

É L Ő V Í Z

Csak légy
kissé áldott
csendben

A rendszerváltás után sokszor szembe-sültünk azzal a ténnyel, hogy értékvalóság van. Nem vigasztaló, hogy nem csak nálunk. Az egyik legkifejezőbb jele ennek (ha nem a legnagyobb...) a csend hiánya. Nem tudunk csendben lenni. Sokszor emlegetjük a divatos kifogást: „A mai korban, a mai tempó mellett képtelenség időnként csendben maradni.” Nem könnyű, valóban, de nem is lehetetlen, és mindenekfelett: szükséges. Ez elsősorban ránk, keresztényekre vonatkozik!

Áldott a csönd, amikor lehetőséget adunk Istennek arra, hogy szóljon hozzánk. Áldott a csönd, amikor nem reagálunk rögtön, nagy okosan valamire. Áldott a csönd, amikor nem aszerint választunk, és nem aszerint sugalmazunk, hogy ki támogatja az egyházat, és ki nem. A választásvonal szerintem sokkal inkább ott húzódik, hogy bízunk-e Istenben; lásd *Evangélikus énekeskönyvünk* 254., illetve 256. énekének 4. versét: „Mienk a menny örökre!”, „Miénk marad az Ország.” Hiszünk-e ezt, amikor énekeljük? Féltreállítás ne essék: ez semmiképpen nem a ránk bízottakkal szembeni felelőtlenséget jelent, hanem az Istenben való bizodalmat. (Ugye, ez nincs válságban nálunk?)

Ez az én vélekedésem, amely már hosszú idő óta formálódott bennem. Természetesen nem kell mindenkinek ezt így elfogadnia. De talán el lehet rajta gondolkodni.

Kívánok mindnyájuknak több áldott csendet! Erős vár a mi Istenünk! (Ugye, erős vár?)

■ GÖRÖG ZOLTÁN

Volt egyszer egy bölcs asszony, aki egy hegyi patakban talált egy drágakövet. Másnap egy éhes vándorral találkozott. Amikor kinyitotta a zsákját, hogy megossza az idegenel az ételét, a vándor meglátta benne a drágakövet. Megkérdezte az asszonyt, hogy megkaphatná-e, és ő gondolkodás nélkül átnyújtotta neki a követ. A vándor szerencséjének örvendezve ment tovább. De néhány nap múlva visszatért az asszonyhoz, és így szólt: „Gondolkoztam. Tudom, milyen értékes ez a kő, de visszaadom neked abban a reményben, hogy valami olyat tudsz nekem adni, ami ennél is értékesebb. Szeretném, ha azt adnád nekem, ami benned van, és ami képessé tett arra, hogy nekem add ezt a követ!”

(Ismeretlen eredetű példabeszéd)

SEMPER REFORMANDA

„Mert csak egy örömhír van; az, hogy Krisztus megfizetett bűneinkért, s szenvedésével megváltott az örök haláltól. Az ő országa és tiszte az, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdesse. Ezekhez jött, nem pedig a gőgös »szentek«-hez, akik nem tartják magukat bűnösnek, s úgy érzik, hogy evangéliumra nem szorulnak.”

► Luther Márton: Jer. örvendjünk, keresztények! (Szabó József fordítása)

www.evelet.hu

Mint ismeretes, az *Evangélikus Életben* megjelenő írások egy hét késleltetéssel kerülnek az *EVelet* on-line adatbázisába. A nyomtatott szám második oldalának rovatai azonban a megjelenéssel egyidejűleg teljes terjedelmükben elolvashatók, illetőleg letölthetők.

ADVENT 1. VASÁRNAPJA – Róm 13,11–14

Fel kell ébrednetek!

Sercen a gyufa, ahogy meggyújtom az első gyertyát. A sötétség vattaszerűen veszi körül a szobát. Ugyan mire elég ez a fény? Körben az alvók. Szuszogásuk keveredő ritmusa hangosan-halkan betölti az éjszakát. Senki nem mozdul. A kicsiny fény nem zavar senkit. Alszik minden.

Jó lenne bepillantani mások álmába? Mennyi titokzatos kép! Szörnyek rohannak felénk. Hatalmas szájukkal elnyelni készülnek, de aztán eltűnnek hirtelen... Megyünk a mezőn, kézen fogva, nem a mező, nem a kéz, csak az érintés... Iskola. Az egyik teremben az élők, a másikban azok, akik már nem élnek. Köztünk csak egy ajtó van, egy kilincs, és újra együtt vagyunk... Minden álmodom én vagyok. Minden álmod te vagy. Van-e valóság egyáltalán?

Álmokat álmodunk. Ébren is ragaszkodunk hozzájuk. Nem merünk felébredni. A két világ összekeveredett. Álom és valóság. Mi akartuk ezt így. A riasztó valóságból menekülve folytatni szeretnénk álmunkat. Félünk az ébrenlét magányától. A névtelen rettenet mint valami távoli, fekete felhőket tornyozó, vad vihar fenyeget. Mi módon menekülhetnénk szörnyeink elől másképp? Mi mó-

don maradhatna kezünkben az érintés? Mi módon léphetnénk át könnyedén, a kilincs lenyomásával az élők szobájából a holtakéba?

Körültáncolnak. Hallom a zenét is, de inkább csak a ritmus a fontos, és a tánc. Hatalmas köpenyüket széttájják, nem engedik, hogy a mögöttük levő világból bármit is lássak. Ismerem őket többé-kevésbé. Egyiket így, másikat úgy.

Az első a szellem álma, Látvány. Kavargó, gyorsan változó képeket látok, ha ránézek. Filmek peregnek, színes tűzijátékok roppennek a magasba, szédületes víziók ragadnak el. Szépen lassan lépdél, tudja, hogy nem lehet könnyen kikerülni, előbb-utóbb elér mindenkit. Kék köpenyének fénye tükröződik az arcomon. Elvarázsol, elkápráztat. Rettegek attól, hogy egyszer csak hirtelen vége lesz, kialszik, és én itt maradok képek, látványok, színek nélkül.

A második a test álma, Mámor. Illatok, ízek, érintések, kábulat. Csak ne álljon meg, csak ne szűnjön meg, csak kezdődjön előlről, újra és újra! Hadd jöjjön az a forrás, az a fájdalom és szenvedés nélküli születés. Nélküle unalmas, szürke minden. A vörös köpeny szétterülve pörög. Csak az az üres unalom, szürke-

ség, az ne érjen el soha! A tánc forog, a köpeny mindent eltakar.

A harmadik a lélek álma, Vallás. Gyertyafény és orgonazúgás. Harangok kondulása és szép beszédek. Üres szavak, gondolat nélküli mondatok. Vigasz, igazi vigasztalás nélkül. Öröm, igazi öröm nélkül. Hítetés, élő hit nélkül. Nyugalom, pedig tudom, hogy nem igaz. Elringat, pedig szinte csak áll, fehér köpenye széttárva, nem látok mögé.

Ezek az álmaink. Csak hárman vannak, mégis láthatatlanná teszik a valóságot. Ha ugyan van valóság egyáltalán, és nem ez, amit itt látok, ez maga a valóság. Van-e valami a köpenyek mögött?

Emberi szó szólal. Nem durván, de nem is dédelgetve. A zene elhallgat. A tánc megáll. A köpenyek leereszkednek. Hunyorgó szemmel keresem, hol is vagyok, vagyok-e egyáltalán itt, ebben a hirtelen rám törő, álomtalan világban. Az asztalon a gyertya. Félig leégve már. Az első adventi gyertya. Én voltam a gyertyagyújtó, most engem is ébreszteni kell? A szó újra szólít. „Ébresztő! Reggel van.”

Míntha a gyertya hozná elő, lassan de reng. A Szólító kezéből árad a fény.

Mi egymásra nézünk. Gémbredett tagjaink nehezen szokják a valóságot.

A VASÁRNAP IGÉJE

Szemünk még álmoképek után kutat. Nehezen indulunk.

A Szólító mosolyogva nézi reggelrel való küszködésünket. „Mérgezett álmaitok helyett valódit adok. Igazi szabadságot, igazi érintést, igazi feltámadást. Tiszta álmokat. Valódi álmokat.”

Indulunk. Advent van. Reggel van. Valódi advent, és valódi reggel.

***

Atyánk! Te azt ígérted, hogy országod a valódi valóság országa lesz. Álmaink és vágyaink benne megtisztulnak, a valódi élet elemeivé válnak. Nélküled minden biztonnal az egész élet, minden mozdulat, szó, gondolat, érzés önáltatássá, hazugsággá válik. Ezek szülik boldogtalanságunkat. Ahol azonban megjelenés, ott töléd és miattad minden valódi lesz, étellel teli, élettel adó és boldog. Mutasd meg nekünk országod titkát itt, és egykor odaát! Ámen.

■ KOCZOR TAMÁS

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, köszönjük, hogy te mindig úton vagy felénk. Add, hogy most is érezzük jelenlétedet, amikor könyörgésünkkel hozzád fordulunk!

[Lektor:] Urunk, add, hogy hálaadással fogadjuk ajándékaidat, amelyekkel hitünket erősíted, és reménységünket tápláld! Teremts szívünkben vágyakozást legdrágább ajándékok, Jézus Krisztus után! Add, hogy neki tetsző módon készüljünk születésének közelgő ünnepére, hogy amikor újra eljön dicsőségében, kegyelmet találjunk előtte, és üdvösségre jussunk! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, irgalmadba ajánljuk egyházunkat, gyülekezetünket. Őrizd meg közösségeinket az új egyházi esztendőben is minden bajtól és veszedelemtől!

Áldd meg az ige hirdetését, hogy meg ne inogjunk hitünkben, és el ne veszítsük reménységünket, hanem csüggedés nélkül készüljünk Üdvözítőnk eljövételére! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, áldásodat kérjük hazánkra, nemzetünkre, városunkra és minden városra, településre. Áldd meg azokat, akik a kormányzás felelősségét viselik, hogy egyetértésben és békességben éljünk! Add, hogy a munkában állók becsülettel teljesítsék minden feladatukat, a gondoskodásra szorulókat pedig együtt érző és segítő testvérré találjanak azokban, akikre ellátásukat bíztad! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, szent Fiad eljövételének ígérete arra indít minket, hogy az egész világról megemlékezzünk előtted. Áldd meg a népeket és vezetőiket, hogy békességben éljünk! Adj még kegyelmi időt a világnak, és segíts meg követeidet, hogy evangéliumod a föld minden lakójához eljusson, és senkit ne érjen készületlenül a számadás napja! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Hallgass meg minket, Urunk, maradj veled minden kegyelmeddel és jóságoddal, szent igédvel és Lelked minden áldásával, hogy amikor utunk véget ér a mulandó világban, befogadhass örök országodba, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Ámen.

ÜNNEPEINK

Veni redemptor gentium
– adventi énekeink

► **Sorozatunk mostani részében énekeskönyvünk adventi énekeit mutatjuk be. Az ünnepekhez kapcsolódó énekek feladata a hit legfontosabb alapelveinek, az ünnep teológiai tartalmának közvetítése. Mindamelllett, hogy „szánkba adják” az ünnep tanítását, kitérnek Isten-dicséret voltukban is. (E. Zs.)**

Az Úr eljövételének, az adventnek (*adventus Domini*) az ünneplése a 4–5. századra vezethető vissza, amikor karácsony megünneplése túlragyogta a megelőző századokban uralkodóvá vált vízkeresztét. Így a korábban az epifániát előkészítő időszak a megtestesülés ünneplése elé került.

Az ünnep megszilárdulása együtt járt az ünnep liturgiájának, azaz az istentiszteleten elhangzott bibliai olvasmányok és énekek rendjének rögzülésével. Mivel az ünnep tanításának egyetlen fóruma maga az istentisztelet volt, magukba az ott felhangzó énekekbe kellett belesűriteni mindazt, „amit az adventről tudni kell”. Melyek is az adventi időszakban hangsúlyozott gondolatok?

„E napok betöltét / Régtől jövendöl-

ték / Profétabeszédek / Az emberiségnek...” (EÉ 134,2) – A profétákra (akik már előre megjövendölték Krisztus eljövételét) való visszaemlékezés ebben az időben nyeri el az egész egyházi évben egyedülálló helyét.

„Megtört az ősi átok...” (EÉ 140,1) „A Megváltó jön el. / Bűn átkát, erejét / Megtörti vérevel...” (EÉ 132,3) – Ezen énekek Jézus megváltó voltát hangsúlyozzák. Ő megmenti az emberiséget a gonosz hatalmától, és „ördögnek fejét tapodja sarkával” (ahogy az a 132. ének őseben, a gregorián szekvencia szövegében áll).

„Az egész világ megreng, / Ég és föld elmúlnak...” (EÉ 146,4) „Eljön újra: megítél / Élőket, holtakat.” (EÉ 141,6) „Ébren kell fogadnunk...” (EÉ 134,3) „Készítsd el szívünket / Józan vigyázásra...” (EÉ 136,6) – Az Úr jelenben történő eljövetele egyben a világvégi, második eljövétel előkészítése, ezért kaphat helyet a virrasztás az előkészületi időben.

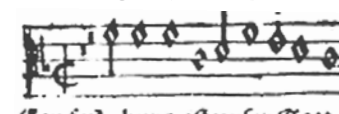
A legtöbb énekünkben mindhárom előbb említett gondolatlem megtalálható. A középkori kanciók, azaz a srofikus vallásos énekek legfőbb sajátága, hogy az ünnep tartalmát röviden és tömören foglalják össze. Egy ilyen típusú himnusz nyomait őrzi az Istennek szent

Fia (EÉ 136). Emellett vannak olyan énekeink, amelyek specifikusan egy-egy meghatározott adventi vasárnaphoz kötődnek.

Paul Gerhardt „Mint fogadjalak téged...” kezdetű korálja (EÉ 141) Krisztus Jeruzsálembé való bevonulását (advent 1. vasárnapjának evangéliuma) idézi, és ezzel lehetőséget ad az ének kiemelten e napon történő alkalmazására. A palmarágmotívum átvitt értelemben előkerül Georg Weissel dicsőítő énekében is: *Jer, tájunk ajtót még ma mind!* (EÉ 137) Ez az ajtónyitás mint szívünk kinyitása a zsidó hagyományra utal, amelyben a szövetség ládájának templomba való bevonulását, tehát *Izrael Istenének népe közötti megjelenését* az „*Emeljétek föl fejeteiket, ti kapuk, emelkedjétek föl, ti ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király!*” (Zsolt 24,7) szavakkal ünnepelelték. Ahogy ott a zsolttár a hétkezdő reggeli imádság éneke, úgy válhat számunkra ez az ének advent kapujává.

A *Jöjj, népek Megváltója!* (EÉ 131) talán mindenhol az 1. vasárnap nyitányává vált. Érdekes, hogy éppen ez az ének volt az, amely eredetében nem adventhez, hanem karácsonyhoz kapcsolódott. A *Veni redemptor gentium* – a himnuszköltészet atyjának, *Szent Ambrusnak* az alkotása – a karácsony teljes tartalmát össze-

CANTATE

Ein feste Burg ist unser Gott

foglalta. Luther ebből a gregorián énekből készítette el az általunk is ismert – sajnos énekeskönyvünkben nem teljesében közölt – korált.

Valentin Thilo „Várj, ember szíve, készen...” kezdetű éneke (EÉ 140) szorosan kapcsolódik advent utolsó vasárnapjához. (Az ének Ézs 40,3–4-ből vett idézete visszaköszön a vasárnap Keresztelő Jánosról szóló evangéliumi szakaszában.) Eredetében szintén advent utolsó napjaihoz kapcsolódik az *Ó, jöjj, ó, jöjj, Immánuel* (EÉ 133). December 17. és 23. között a vesperás *Magnificatjának* keretdallamként hangoztak fel az *ó* betűvel bevezetett „Ó-antifónák”, minden napra egy-egy újabb, Krisztusra vonatkoztatott bibliai képpel.

Megváltó Urunk eljövételére való várakozásunkban válnak énekeink ebben az adventi időben is napi fohászuinkká: „Adventi vendég, végy szállást minálunk, / Szívünkben állíts trónt, örök Királyunk.” (EÉ 145,5)

■ GYÓRI NOÉMI

Normatívák és isteni normák

◀ Folytatás az 1. oldalról

Tervezett demonstrációk sora jelzi, hogy a 2007. évi költségvetési törvény kilátásai általában is aggodalommal töltik el a közoktatásban dolgozókat. Az úgynevezett kiegészítő normatív támogatás várható csökkentése az egyházi iskolák, illetőleg fenntartóik számára teremt különösen is nehéz helyzetet, hiszen bizonyosnak látszik, hogy az „alpnormatíva” 2005-ben meghatározott összege – a költségekkel ellentétben – még a 2007/2008-as tanévben sem fog emelkedni. Nem véletlen tehát, hogy az egyházkerületi elnökségek részvételével tartott fórumbeszélgetés középpontjában is az elkövetkezendő évek valószínűsíthető gazdasági problémái álltak.

Tekintettel arra, hogy a kormányzati szakértőkkel zajló egyeztető tanácskozások még nem zárultak le, számos kérdés maradt megválaszolatlanul az Országos Evangélikus Oktatási Központ nagytermében, ahol mindazonáltal nem a keserűség volt a legfőbb hangulati jellemző. Igaz, a konferencián megjelent mintegy hatvan résztvevő a tanácskozás kezdetén ezúttal is Isten ígérből merített erőt a közös munkához.

A konferencia nyitóáthítatát *Hafenscher*

Károly tartotta, de a textust – miként *Gáncs Péter* püspök vasárnap esti és *Iltz János* hétfő reggeli ígéhirdetésének alapígyét – az országos irodaigazgató számára is a tanácskozás spirituális temati-

is idei utolsó találkozásukon sem csupán szűken vett szakmai kérdéseket tartottak fontosnak megbeszélni november 26. és 28. között. Konferenciájuk témácaime szerint a világ természetéről és fenna-

A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ képviselői jegyzetelés közben

kájának összeállítására felkért teológusok jelölték ki *Mózes első könyvéből*. Oktatási intézményeink vezetői (igazgatók, helyettesek és gazdasági vezetők) ugyan-

radásának esélyéről is gondolkodtak – *Béres Tamás* és *Kodácsi Simon Eszter* teológusok irányításával.

■ – TÉPINTÉR –

Bauhofer-évforduló

Az asztalfőnél balról jobbra: id. dr. Fabiny Tibor, dr. Gerhard Hausmann és Balicza Iván

Gyülekezetük alapító lelkészére emlékeztek a november 26-ai budavári szeretetvendégség résztvevői. *Bauhofer György* születésének kétszázadik évfordulóján *dr. Gerhard Hausmann* tartott előadást *Bauhofer György – egy lelkész élete Magyarországon a 19. században* címmel. (A bajor esperes egy nappal korábban a soproni gyülekezetrel is megismertette *Mária Dorotya* nádorné udvari lelkészének életét.) *Balicza Iván* igazgató lelkész áhítatát követően az est zárásaként *Herczog Csaba*, a gyülekezet történeti munkacsoport vezetője számolt be a *Gyülekezet történeti Füzetek* elnevezésű sorozat első, A kezdetek kezdete című részének megjelenéséről.

■ VITÁLIS JUDIT felvétele

Kezdeményező déliek

Mi az evangélikus egyháznak az ifjúsági munkára vonatkozó koncepciója? Hogyan akarjuk megtartani fiataljainkat? Milyen vezérelv mentén szervezzük táborainkat, ifjúsági programjainkat? A szeptemberi pécsi találkozó után november 25-én Szegeden gyűltek össze – immáron másodszor – a Déli Egyházkerület ifjúságért tenni vágyó tagjai az ifjúsági osztállyal együtt, hogy átgondolt koncepciót készítsenek, és az alapján szervezzék a régi-új ifjúsági programokat regionális, illetve egyházkerületi és egyházmegyei szinten.

■ FRENYÓ ANNA

Gályarab prédikátorra emlékeztek

Az ajkai gyülekezet első lelkészéről, a mártíromságot szenvedett gályarab *Csajtai János*ról emlékezett meg örök élet vasárnapján az istentisztelet keretében. Halálának 330. évfordulóján emléktáblát helyeztek el a templom falán. Az ígéhirdetés szolgálatát és az emléktábla megáldását *Iltz János* püspök végezte.

Több évtizeden át végzett kimagasló, Erzsébetváros közösségét szolgáló közéleti tevékenységének elismeréseként kitüntették *Szirmai Zoltánt*. A Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség nyugalmazott lelkésze a *Pro Urbe Erzsébetváros díjat* november 24-én vehette át *Hunvald György* polgármestertől a VII. kerületi polgármesteri hivatal dísztermében tartott ünnepi testületi ülés keretében.

■ G. Zs.

A zsinat által megválasztott országos és zsinati tisztségviselők

Elnök-püspök: *Iltz János*

Az elnök-püspök helyettese: *Gáncs Péter*

Országosfelügyelő-helyettes: *Radosné Lengyel Anna*

A zsinat lelkészi elnöke: *Smidéliusz Zoltán*

A zsinat nem lelkészi elnöke: *Muntag András*

A zsinat lelkészi alelnöke: *dr. Korányi András*

A zsinat nem lelkészi alelnöke: *dr. Gimesi Szabolcs*

Országos ügyész: *dr. Hidas János*

A diakóniai bizottság elnöke: *Gregersen Labossa György*

Az egyházzenei bizottság elnöke: *Kendeh Gusztáv*

Az építési és ingatlanügyi bizottság elnöke: *Vincze Csaba*

A gazdasági bizottság elnöke: *Abaffy Zoltán*

A gyűjtéményi tanács elnöke: *dr. Hubert Gabriella*

Az oktatási és nevelési bizottság elnöke: *Ónodi Szabolcs*

A sajtóbizottság elnöke: *Novotny Zoltán*

A zsinati törvény-előkészítő bizottság elnöke: *Bárdossy Tamás*

A zsinati ügyrendi bizottság elnöke: *Sztruhár András*

Zsinati gazda: *Kertész Géza*

Kisbőjt Gundel-életrecepttel

Faluhelyen *kisbőjtnek* is nevezik az adventi időszakot. Erre utal a liturgikus szín, a lila, a bűnbánat színe. Ennek szöges ellentéte mindaz, amit a konzumtársadalom reklámgépezete harsog ezekben a hetekben. Elcsendesedés helyett zajos tülekedés a bevásárlóközpontokban, ahol november óta bömböl a „Csendes éj” a hangszórókból. Önviszsgálat helyett lázas keresgélés a polcokon: vajon akad-e még valami, amire ugyan igazából senkinek sincs szüksége, de akciós?... Egészséges önkorlátozás, méregtelenítő böjt helyett dühödtt szerzési vágy, fogyasztási kényszer úzi-hajtja milliányi embertársunkat – és ez alól gyakran mi sem vagyunk kivétel.

Természetesen felesleges mindezen károgni, de úszni az árral sem kötelező. Sőt, igazán ellenszélben izgalmas feladat jó irányba vitorlázni. Bizony nagy szükségünk lenne erre a pár hetes kisbőjtre. Nemcsak a hosszú tél után indokolt a tavaszi méregtelenítő böjti kúra, hanem az idei őszön is „lerakódott bennünk” annyi mérgező feszültség és gyűlölet, hazug szó és keserű indulat, hogy van miből tisztulni, lenne mit lerakni, megbánni, megbocsátani.

Az adventi kisbőjt nem fogyókúra. Ez utóbbi ma már szinte kötelező „tömegsport”. Milliók próbálnak megszabadulni a mértéktelen fogyasztás és az egészségtelen életmód miatt felszedett súlyfelesleg veszélyes terhétől. De míg a fogyókúrának bennünk rejlik, tőlünk függő oka van, addig az adventi böjt „rajtunk kívül lévő” célt kínál: az érkező adventi királlyal, Jézus Krisztussal való találkozást. Neki szeretnénk helyet készíteni agyonzsúfolt életünkben, szétzilált közösségeinkben. Kemény feladat ez, hiszen fel kell ismernünk és be kell vallanunk, hogy életünk alapnyomorúsága nem a „túl kevés”, hanem a „túl sok” kísértése. Vajon van-e elég bátorságunk kipróbálni 2006 karácsonyán a gyakran idezett, de ritkán vállalt igazságot: a kevesebb – több?!

Félreértéseket elkerülendő: „kevesebb” alatt nem a gazdasági megszorítások okozta kényszerpályára gondolok, hanem olyan tudatos önmérsékletre és önkorlátozásra, melynek nyomán talán éppen azoknak adhatunk többet az ünnep ajándékaiból, akik szorongva készülnek a karácsonyra...

Miközben nehezen szokjuk a gondolatot, hogy ki tudja, hány szűk esztendő

ÉGTÁJOLÓ

vár hazánkra és egyházunkra, meglepő spirituális kincsekre bukkanhatunk. Egy ilyen friss felfedezésem örömet szeretném megosztani az Olvasóval.

A Deák téri gyülekezet istentiszteletén a napokban – népes rokonságával együtt – megemlékeztünk a gasztronómia fejedelméről, az ötven éve elhunyt *Gundel Károlyról*. Talán kevesen tudják, hogy Bajorországból származó hittestvérünk a legnehezebb élethelyzetekben is – fokozatos megvakulás, teljes vagyonszerzés, a család kitelepítése – imádságos lélekkel vallotta meg hitét.

Ennek az élő hitnek ma is erőt adó dokumentuma az a levélrészlet, amellyel érte aggódó *Imre* fiát vigasztalja: „Az én Uram kegyelme megadta nekem a lelki erőt minden kereszténynek jajszó nélkül való türelmes viselésére, és megengedte, hogy mindenért, ami jó vagy ami keser-

ves, az ő nevét áldjam...” (*Gundel Imre: Gasztronómiáról és Gundelekről. Mezőgazdasági Kiadó, 1987*)

A dinasztiairól szóló kötet közkinccsége teszi *Gundel Károly* napi imájának egy részletét is: „Köszönöm a könnyeket, amelyekben bűnbánatom ég, köszönöm, hogy álmaimban érezhetem rég porladó kezek simogatását... Köszönöm, hogy még remélhetek egy szent hazatérést. Kérlek, légy velem, szeretteimmel és bujdosó magyar testvéreimmel...”

Latinovits Zoltán, a színészszeni *Gundel* unoka egyik levelében így emlékszik a nagyszülői otthonra: „Köszönöm, hogy megtanított imádkozni, Istent hinni, hinni a szépben, tisztában, hinni a gyerekek tiszta szemében és romlatlan lelkében – és hinni azt, hogy alapján talán tényleg mindenkiben van szikrája a jónak, talán mindenkiben van valami parányi szeretet...”

Nem tudom, hány család ünnepi asztalára kerül majd desszertként a világhírű *Gundel*-palacsinta, melynek receptjét sokan ismerik. Hálás vagyok, hogy az emlékező család felhívta a figyelmemet egy olyan – kevésbé ismert – *Gundel*-életreceptre, amely nemcsak a kisbőjti,

adventi időszakot, hanem egész életünket megédesítheti.

A tizenhárom (!) gyermekes család titkát *Gundel Károly* szellemesen, receptstílusban fogalmazta meg egy korabeli színházi lap számára: „Főzd meg jó puhára, akit kiválasztottál, szeresd olyan forrón, ahogyan csak szeretni tudsz. Hámozd le az özszenek még a csíráját is. Fordítsd minden erődet és figyelmedet családod javára. Ne keresd az életnek más fűszerét, mint amit munkád és családod nyújt, és ne kívánd, hogy mindig neked legyen igazad. Mint kötőanyag, legalkalmasabb a gyermek. Minél több, annál jobb. Az élet ízet, zamatajt ők javítják.”

Jó étvágyat, jobb életet! Jóízű kisbőjtöt és nagyünnepet kívánok!

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

A norvég evangélikus egyház szinódusa jóváhagyta állam és egyház szétválasztását

Nagy többséggel megszavazta múlt szerdán a norvég evangélikus egyház vezető testülete, az általános szinódus az állam és az egyház szétválasztását, előrelépve azon az úton, melynek végén az evangélikus vallás Norvégiában megszűnik hivatalos államvallás lenni.

Idén áprilisban a norvég kormány az államegyházi rendszerről szóló konzultációsorozatba kezdte a skandináv országban működő több mint kétezer-öt száz gyülekezettel, a városokkal és a különféle társadalmi csoportokkal; az egyeztetéseket a tervek szerint december 1-jéig zárják le.

A tizenegy püspökből és tizenegy egyházmegyei tanácsból álló norvég evangélikus szinódus két hete tartott éves találkozóján 63:19 arányban jóváhagyta azt az alkotmánymódosítást, melynek értelmében az evangélikus vallás Norvégiában megszűnik államvallás lenni. Az egyház közlése szerint új jogszabályokra van szükség az eddigi állami jogköröknek a szinódusra való átruházásához, beleértve a papi kinevezések rendjét.

Jens-Petter Johnsen, a norvég egyház nemzeti tanácsának igazgatója történelmi döntésnek nevezte a szinódus határozatát. Hangsúlyozta, hogy nem az egyház és az állam, hanem az egyház és a nép közötti viszony a lényeges.

Ha az egyházközösségek és a társadalmi csoportok többsége támogatná is a döntést, a norvég állam és egyház szétválasztása 2013 előtt akkor sem léphetne életbe, minthogy az egymást követő parlamentek mindegyikének jóvá kell hagynia az alkotmánymódosítást. A várakozások szerint a kormány 2008 végén terjeszti a parlament elé a javaslatot.

Az evangélikus vallás királyi rendelettel 1537-ben vált Norvégia hivatalos vallásává. A skandináv országok közül Dániában ugyanolyan államegyház működik, mint Norvégiában, míg Svédország 2000. január elsején szüntette meg az ottani evangélikus államegyházat.

► MTI

Lemondott Igor Mišina szlovák püspök

2006. november 10-i hatállyal egészségügyi indokkal lemondott tisztségéről Igor Mišina, a Szlovákiai Evangélikus Egyház keleti kerületének püspöke. A november 11-ére rendkívüli tanácskozásra összehívott kerületi presbitérium elfogadta a lemondást, és új választást írt ki. Az ütemezés szerint az első választási forduló eredményei 2007. január 23-án, a másodiké pedig február 20-án

megszületnek, hogy minél hamarabb be lehessen tölteni az üresen maradt püspöki széket. Igor Mišina püspököt az előző hatéves ciklus után ideán nyáron újraválasztották, de ezt a periódust már nem tudta kitölteni. A szlovákiai evangélikus egyházi törvények alapján legfeljebb két hatéves időszakra lehet szolgálatot választani a püspöki székre.

► *Evanjelický posol spod Tatier*

Angyalfa-hálózat

Család, összetartás, béke, karácsony, ajándék... Lehetne még folytatni a sort; e fogalmak, azt hiszem, mindannyiunk értékrendjében kiemelt helyen szerepelnek. Melyikünk kívánna azt, hogy akár egyetlen család is híján legyen ezeknek az élményeknek? Úgy gondolom, semelyikünk. Pedig sokan vannak, akik nem részesülnek a család óvó, átkaroló, féltő szeretetében. Kisgyermek, fiatalok, édesapák, édesanyák és idősebbek között egyaránt bőven vannak olyanok, akik egyedül, magányosan, béke, család, ünnepek nélkül élik mindennapjaikat.

A sajnálat a legkevesebb, amit ilyenkor tehet az ember. És nemcsak kevés, de talán rossz is. Hiszen azzal, hogy elodázzuk a segítségnyújtást, és bánkódunk azon, hogy milyen is ez a világ, még nem segítünk rajtuk. Sokszor esetleg könnyebbül a lélek: „Legalább sajnálom őket!” De elég-e ennyi?

Többek között ezt a kérdést tette fel a Magyar Testvéri Börtöntársaság is, amelynek a munkája talán nem ismeretlen az olvasó előtt. A tizennégy éve működő szervezet, amely a fogvatartottakkal és családjukkal foglalkozik, nem szeretne csupán a börtönlátogatásra és a gyermekek karácsonyi megajándékozására szorítkozni. Eppen ezért egy ernyőszervezet létrehozását kezdeményezte, amelyet a Nemzeti Civil Alaptól (NCA) kapott támogatásból kíván elindítani.

Az ernyőszervezetben több olyan alapítvány vesz részt, amelynek a profilja közel áll a családgondozáshoz, illetve a börtönviseltekéről és gyermekeikről való gondoskodáshoz. Ebben a munkában ezért a Magyar Testvéri Börtöntársaság mellett részt vesz a Tessedik Sámuel Alapítvány, az Angyalfa Alapítvány, a Magyar Börtöntársaság Alapítvány, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete és a Wichern Alapítvány. **A szervezet célja elősegíteni azt, hogy intenzívebb legyen a családgondozás és a fogvatartottak utógondozása. A hálózat beindulása után lehetőség nyílna arra, hogy a családok beépüljenek a helyi gyülekezetekbe, és a rendszeres kapcsolatartás is jobban működne. A fogvatartottak gyermekeit nemcsak nyáron, hanem ősszel és tavasszal is tudnánk táboroztatni. Összességében egy olyan hálózat épülhet ki, amely lefedi a fogvatartottakkal és családjukkal kapcsolatos szociális és lelki problémák gondozását.**

Munkánkhoz szívesen veszünk mindenféle segítséget, hozzájárulást, advent közeledtével pedig legaktuálisabb feladatunk elvégzéséhez, a karácsonyi ajándékozáshoz is köszönettel fogadjuk támogatásukat.

Kadlecik Zoltán, a Magyar Testvéri Börtöntársaság elnökségének tagja, az Angyalfa Alapítvány kuratóriumának elnöke (tel.: 20/824-6907)

HIRDETÉS

Karácsonyajándék-küldő akció

A Magyar Testvéri Börtöntársaság ez év karácsonyán is szeretne csomagot küldeni – a börtönlelkész közreműködésével – olyan fogvatartottaknak, akiknek nincs családjuk, vagy egyéb okokból karácsonykor sem kapnak semmit.

Szeretettel kérjük az egyházközösségeket, illetve ezen kerészsünetet olvasókat, hogy a következő címen jelezzék, ha akciónban egy szerény csomag küldésével részt vennének! A jelentkezők számára időben megküldjük a fogvatartott nevét és címét. Címünk: Magyar Testvéri Börtöntársaság, 2100 Gödöllő, Pf. 268. E-mail: pfhungary@vnet.hu.

Áldott adventet és karácsonyi készülődést kíván az elnökség!

Testvérek a Mikulás földjén

► Nyári lapszámainkban már bemutattuk néhány gyülekezetünk külföldi evangélikus gyülekezetekkel való testvérkapcsolatát. A veszprémi gyülekezetek között él, rendszeres és közvetlen a kapcsolat; a több ezer kilométeres távolság ellenére közel érzik egymáshoz magukat.

Veszprém és a finnországi Rovaniemi gyülekezete között élő, rendszeres és közvetlen a kapcsolat; a több ezer kilométeres távolság ellenére közel érzik egymáshoz magukat.

Veszprém városa az első között volt az országban, mely finnországi testvérvárossal kötött szerződést. Az együttműködési megállapodást a városok képviselői 1974-ben írták alá. 1977-ben a gyülekezetek is felvették egymással a kapcsolatot: a város meghívására érkezett finn küldöttség tagjai eljöttek Veszprémbe, részt vettek az istentiszteleten, és elhatározták, hogy kezdeményezik a hivatalos kapcsolat létrehozását.

A különbségek mind a városokat, mind a gyülekezeteket tekintve nagyok. Veszprém több mint ezeréves múltra visszatekintő, hagyományokkal rendelkező város, míg Rovaniemi fiatal, a háborúban romba dől, majd újjáépített település, mely területileg Finnország egyik legnagyobbja. Veszprém kicsinyke evangélikus közösségével szemben a rovaniemi Finnország második legnagyobb gyülekezete. A különbségek, a nagy távolság ellenére mégis élő és közvetlen a kapcsolat; a gyülekezetek az egységet, a közösséget keresik: összeköti őket azonos hitük, a Krisztusban való

szerepet. A finn testvérekben Isten sok kedves, szeretetteljes embert ajándékozott a veszprémi evangélikusoknak.

A rovaniemi főtemplom oltára előtt

A két gyülekezet rendszeresen látogatja egymást, részt vesz a másik ünnepi alkalmain. A finnek Veszprémbe jártak a gyülekezeti terem átadásakor,

az orgona avatásakor, a veszprémi pedig a rovaniemi templom felépítésének ötvenedik évfordulóján ünnepeltek együtt velük. Mind a finn, mind a magyar gyülekezet kórusa többször vendégszerepelt már a másik közösségnél; kirándulásokat is gyakran szerveznek mindkét részről.

A veszprémi elször 1984-ben utaztak Lappföldre. Legutóbb 2004-ben jártak Rovaniemi, az együttműködési megállapodás megkötésének jubileumi gyülekezeti találkozóval is összekötte. Sokan barátaiknál, ismerőseiknél szálltak meg, ám voltak olyanok, akik először jutottak el Lappföldre.

A programból természetesen nem maradhatott ki Rovaniemi egyik legkülönlegesebb látványossága sem: meglátogatták az északi sarkkörön élő Mikulást. November végén, decemberben megsokasodnak a látogatók az igazi Mikuláskor (Joulupukki), sorra szállnak le a repülőgépek, noha kis háza egész évben nyitva áll, manóival együtt várja a távoli földről érkezőket. Finnországban egyébként nem december 6-án, hanem szenteste, december 24-én jön a Mikulás: ő hozza az ajándékokat, neki énekelnek, és vele találkoznak a gyerekek.

December hava nemcsak a karácsony miatt nagy ünnep Finnországban: december 6-án köszöntik a függetlenség napját (jövőre lesz kilencven éve, hogy az ország kivívta függetlenségét).

A két gyülekezet tagjai nemcsak ünnepi alkalmakkor emlékeznek meg egymásról: máskor is gyakran gondolnak barátaikra, ismerőseikre, imádságban hordozzák egymást.

■ B. E.

Kit hívjunk meg vacsorára?

Műhelymunka-bemutató

► A Duna forrásvidékeként ismert Donaueschingenben rendezték meg az Európa Tanács által 1969-ben elindított Pestalozzi-program 114. európai találkozóját. A program célja, hogy a tagállamokból érkező tanárok számára továbbképzést biztosítson, és keretet adjon az aktuális problémák megvitatásához. A november 13–17. között megrendezett konferencia témája A vallások sokfélesége és a kultúrák közötti oktatás volt. A harmincöt résztvevő tizenhat különböző európai országból érkezett. A németországi találkozó számtalan gazdag és változatos programja (előadások, kiscsoportos diskussziók, különböző kultúrák, országok zenével, táncsal, jellegzetes ételekkel és italokkal történő bemutatkozása, iskola- és óvodalátogatás és így tovább) közül az alábbiakban egy műhelymunkáról számolunk be részletesebben.

Egy olyan csoportmunkáról van szó, amely felhasználható az iskolai oktatásban, azonban a különböző korosztályok esetében mindig más kell a középpontba állítani, és az adott témát más-más szinten kell földolgozni. A legizgalmasabb feladatot és a legnagyobb kihívást talán az érettségi előtt álló korosztálynak jelenti.

Kit hívjunk meg vacsorára? – hangzik a kérdés, a feladat pedig egy vacsora megszervezése három olyan ember számára, akik különböző vallási háttérrel rendelkeznek. A meghívott vendégek lehetnek ismeretek vagy ismeretlenek, vallási vezetők vagy azok szülei, de lehetnek teljesen hétköznapi emberek is. Nem kell, hogy kortársak legyenek! Meghívhatjuk egy elképzelt találkozóra például Mohamedet, Jézust és Ábrahámot; vagy Gamálielt, Pál apostolt és Marcus Aureliust; esetleg Luthert, Erasmust és a pápát; hazai keresztény felekezetek vezetőit; vagy Teréz anyát, Anna Frankot és Buddha anyját... Bármilyen más egyéb kombi-

náció is elképzélhető – attól függően, hogy mi illeszkedik a tantervbe, és milyen a diákok érdeklődése.

A konferencia műhelymunkái során érdekes vacsorameghívások születtek. Az egyik műhely például – mivel résztvevőinek aktuális kérdése nem a vallás-közi, hanem sokkal inkább a felekezetközi párbeszédre, illetve az ateistákkal folytatott diskusszióra irányult – Luthernek, XVI. Benedek pápának és Fidel Castrónak készített meghívót.

A vendégek kiválasztása után következik a munka nagyobbik része, a vacsora teljes előkészítése: az időpont kiválasztása, a meghívó megfogalmazása, az ülésrend kialakítása, a névkártyák elkészítése, a vacsora menüjének az összeállítás... Már az előkészületek lebonyolítása is aktív együttműködést és közös tanulást feltételez a csoporttagok részéről.

További feladat azoknak a dolgoknak az azonosítása, amelyekben nagy valószínűséggel megegyeznek majd a vacsoravendégek (például: Jézus és Mohamed egyistenhívó; Jézus és Mózes is zsidó

volt). A hasonlóságok után pedig azokat a témákat gyűjtjük össze, amelyekkel kapcsolatban más véleményen vannak a meghívott vendégek. Végül lefolytatjuk az elképzelt beszélgetést, majd a feladat eredményét tetszőleges formában – dramatizálva, elmesélve, táblára rajzolva stb. – bemutatjuk a többi csoportnak.

Fontos, hogy a munka során rendelkezésre álljanak az információgyűjtéshez, továbbá az eredmény bemutatásához szükséges segédeszközök (tankönyvek, internet, tábla, kártyák, ragasztó...).

A csoportmunka célja, hogy a képzelt segítségével biztonságos keretet adjon a vallások közötti és/vagy a felekezetek közötti hasonlóságok, valamint eltérések és problémák megvitatásához. Természetesen mindehhez szükséges van a csoporttagok közötti együttműködésre, együtt tanulásra, nyitottságra, kreativitásra, aktivitásra és empátiára is. Ez a keret lehetőséget ad arra, hogy ne csak a különböző vallásokról vagy felekezetekről szerzzünk ismereteket, hanem hogy a saját értékrendünket és hitünket is meg tudjuk fogalmazni. A kiválasztott vacsoravendégek révén a különböző felekezetű, különböző vallású, hívó vagy hittől távol álló csoporttagok nyugodtan kifejezhetik saját meggyőződésüket.

E műhelymunka révén tehát a másiktól való nagyon intenzív és aktív tanulásra nyílik lehetőség; folyamatos reflexiót jelent a saját hitünk és értékrendszerünk tekintetében is. Kölcsönös tanulás egymástól és egymásról, amely kölcsönös tisztelgetést és a másik valódi megértését, elfogadását eredményezheti.

■ GÖMBÖCZ ELVIRA

Adventi gyertyagyújtás Szabadkán harmadízben

A Vajdasági Keresztény Ifjúság által szervezett, „Adventi gyertyagyújtás” nevet viselő sorozat 2004-ben indult el Szabadkán a katolikus, az evangélikus és a református közösségek bevonásával. Célja az ökumenizmus erősítése, a Krisztusba vetett közös hit elmélyítése és a város más felekezetéhez tartozó közösségeinek, lelkipásztorainak a megismerése.

A gyertyagyújtások alapját az esti szolozsmaima, a vesperás elimádkozása és a hozzá kapcsolódó rövid igehirdetés alkotja.

A négy adventi vasárnapon hétről hétre másik felekezetet templomában gyűlnek össze a hívek, és vendég igehirdetőt hallgatnak meg.

A kezdeményezés már az első gyertyagyújtások alkalmával kedvező visszhangra talált a szabadkai magyar keresztény hívők körében. XVI. Benedek pápa – miként tavaly is – levélben köszöntötte a rendezvényt, adventi áldását küldve a résztvevőknél.

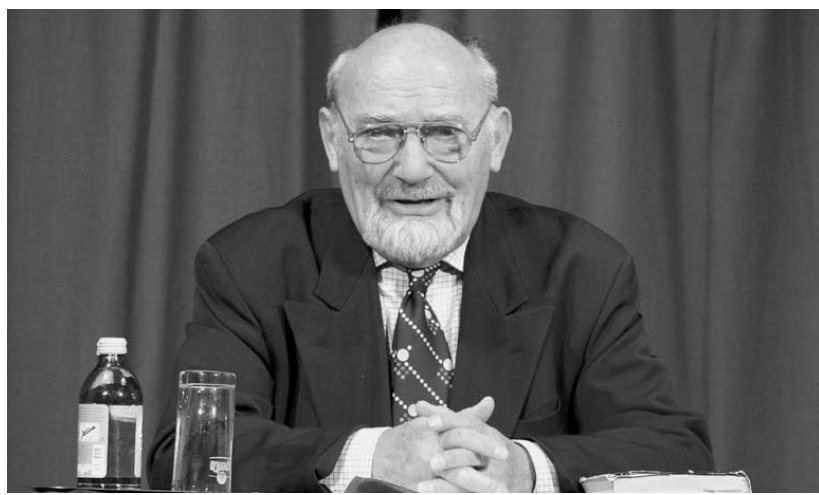
■ NEGYELA LÁSZLÓ

Aki nem lett „a szürkék hegedőse”

Ezúttal nem rendezett, hanem *Ady száz éve* címmel felolvasást tartott az Evangélium Színház művészeti vezetője, *Udvaros Béla* (képünkön). A Duna Palotában november 22-én megtartott irodalmi est poétaválasztásának apropóját elsősorban nem a költő születésnapja – *Ady Endre* 1877. november 22-én született a Szatmár megyei Érmindszenten –, hanem *Új versek* című, 1906-ban megjelent kötete megjelenésének századik évfordulója adta.

A programot Udvaros Béla azzal színesítette, hogy a költemények felolvasásán kívül bepillantást engedett *Ady* életébe is.

GAZSU

FOTÓ: BOTTA DÉNES

Karácsonyi kiállítás a Hegyvidék Galériában

„Égi kertek permetelnek / Mámorító harmatot. / Mind a mennyek daltól zengnek, / Ujjongnak az angyalok” – a magyarországi ismeretlen szerző *Karácsonyi himnuszának* kezdő sorait juttatja eszünkbe a mindig újat hozó Hegyvidék Galéria

KELECSÉNYI CSILLA ALKOTÁSA – FOTÓ: SUIVOK MIKLÓS

dísztermének fehér falán elhelyezett többméteres angyalszárny, *Ardai Ildikó* művészi munkája. Az egyszerű, természetes alapanyagból, hánscból készült alkotás egyben a jelképe is a *Gergely Katalin* rendezte *Madonnák, angyalok, puttók* című ünnepi kiállításnak.

A kereszténység legszebb ünnepének mondanivalóját meglepően sokféleképpen, színesen és elgondolkozatóan igyekeztek megközelíteni a festők, a grafikusok – és különösen a fonalak, a textilek fáradhatatlan művészei az ünnepre való készülés, várakozás hittel teli pillanataiban. Hagyományörzés nagyon nehéz jelenünk válságos napjaiban, ahogyan generációk látják. Mind a huszonhét művész alkotása külön elemzést érdemelne! Betlehemi jelenetek, jelképek, néha csak egyetlen fénylő csillag a szövött képen vagy egy kicsiny ház, szobabelső – az otthon varázsa...

A kisteremben színes betlehemi sorozat vonzza magához a látogatót: *Kelecsényi Csilla* gobelintervező művész merített papírra készített jelenetei. Kérdé-

semre, hogy miként kezdett ezzel a ritkaság számba menő munkával foglalkozni, érdekes választ adott: „Néhány éve épp egy londoni művészkiállításra készültem – pont karácsony előtt. Akkor kezdtem el készíteni ezeket a mértett papírlapokat, melyek monumentális méretben realizálható gobelintervek is lehetnek. Sokan és hosszan nézték őket, vettek is belőlük, így maradtam hozzájuk én is hű...”

A kiállítást *Jankovics Marcell* filmrendező, művelődéstörténész, könyvillusztrátor nyitotta meg. A vendégeket *Lovas Pál* alpolgármester köszöntötte; közreműködött *Horváth Ádám* operaénekes és *Szakcsi Lakatos Béla* zongoraművész, zeneszerző.

A rendkívül szép adventi képeket és iparművészeti különlegességeket bemutató tárlat december 31-ig tart nyitva.

SCHELKEN PÁLMA

A kiállítás megtekinthető kedden, csütörtökön és szombaton 10-től 18 óráig a Hegyvidék Galériában (Budapest XII. kerület, Városmajor u. 16.).

„Ellenőrzött tartalom, garantált mosoly”

Harmincnyolc írás az egyháztörténet legjobb prédikátoraitól, továbbá a magyar és egyetemes irodalom főszereplőitől egyazon igeszakasz alapján (2Timóteus 4,13: „Köpenyemet, amelyet Tróászbán Karposznál hagytam, hozd el, amikor jössz...”). Újabb fajsúlyos gyűjtemény, melynek olvasása során ismét megállapíthatjuk: igen, a régiek még tudtak valami fontosat, komolyan vették az erkölcsöket, időt szántak a gondolkodásra, elmerültek a mélységekben, kincseket hoztak fel... Manapság meg – hajjaj! – jobb nem is szólni a máról?

Ez a vélemény is a kötet egyik írásának témája, ám valójában az írások színes palettája egyetlen szerző munkája. *Lente István* debreceni protestáns képzőművész, könyvtervező vette a tollat, illetve számítógépes tördelő- és rajzoló-programjait, hogy bemutassa az olvasónak, miként magyarázná (félre) ezt a kis textust *Miskolci Gáspár* protestáns prédikátor, *Luther Márton*, egy hitoktató, egy hittanos kisdiák, *Heidegger*, a medikus bibliakör vagy éppen *Kassák Lajos* – és még jó páran régiek és maiak.

A kereszténység sokfélesége, a megértésre való törekvések változatossága, az olykor bosszantó belemagyarázások, hosszas, szörszálhasogató okoskodások, egyénieskedő „lelkizések”, dagályos szövirágok, a megdöntetlen lelkesedés és a tudományoskodó komolyság itt egytől egyig a derű forrásává válnak. Valódi szellemesség jelenik meg az írásokban, valamint a rendkívül változatos tipográfiában és az illusztrációkban.

Egyes darabok pusztán a stílus utánzásával szórakoztatnak, míg másokból kiérezzük a finom ironiát, néha a fanyargúnyt. Egyik kedvencem például a vasárnapi iskolásoknak szánt versike (*Vasárnapi-iskolásan*), amely pontosan eltalálja a felnőttek mindenből tanulságot faragó hozzáállását: „Pál apostol köpönyegét / Tróászbán felejté, / üzenetét Timóteus / ezenképpen vevé. // Fogadj hát szót születeknek, / nehogy te is így járj, / ha az eső gyakran esik, / köpönyegbe' sétálj!” Ennyit izelítől.

A szerző a vele készült interjúban (www.harmat.hu/kopeny) így ecsetelte szándékait: „Nem titkolt reményem az is, hogy néhányan a paródia olvasása után kedvet kapnak az eredeti művekhez is. Sokszor – mivel a hozzáállást eltúlozza – éppen a paródia adhatja meg a kulcsot, hogy egy adott szerzőt hogyan kell olvasnunk... Aki megérti, hogy nem az ígén viccelődöm, hanem saját hozzáál-

lásainkat (a sajátomat is) parodizálom, és van egy kis keresztény önismerete, az örömmel fogja lapozni ezt a kötetet. Remélem, hogy hozzásegít egymás elfogadásához, és felszabadít mindannyiunkat azok alól a megrögzött gondolkodásbeli korlátok alól, amelyek nem engedik, hogy teljesebb, igazabb, hitelesebb hívő életet éljünk.”

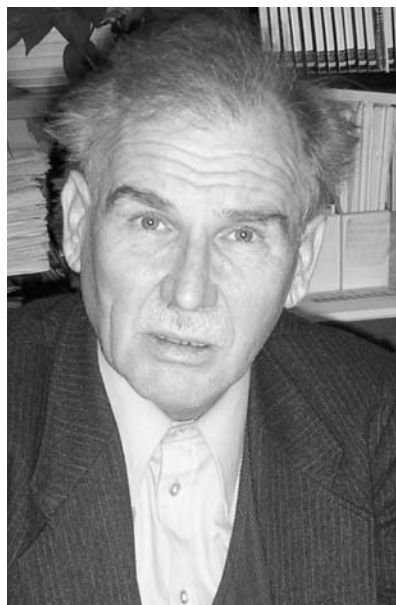
NASZÁDI KRISZTA

Festina Lente István: Kis köpeny könyv. Harmat Kiadó, Budapest, 2006. Ára 1980 Ft. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Másoknak magam megmutatni

Találkozás Felhévi Veres Miklóssal

► **Van, aki csupán olvassa, és van, aki írja is a verseket. Ez utóbbit tette és teszi a Budapesten élő Felhévi Veres Miklós, aki 89 vers címmel saját költségen, valamint barátai, ismerősei anyagi támogatásának köszönhetően jelentette meg költeményeit. Az első kötetes evangélikus szerzővel Istenről, hivatásról, poétikáról beszélgettünk.**

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Az imént elárulta, hogy a verselést tizenegy éves korában kezdte; első verseskötönyvének kiadása mégis sokáig – az impresszum szerint 2005-ig – váratott magára...

– Soha nem akartam az íróasztalfiókban rejtgetni az alkotásaimat, de szelebb körben való megismeretéstük talán az is nehezítette, hogy nem vagyok tagja az úgynevezett irodalmi körnek. Írásaimat – főként anyagi okokból – magam terjesztettem és terjesztem a barátok és ismerősök között. Nyomatásban először 1990-ben lehetett olvasni néhány versemet az *Új Hajnal* című folyóiratban, de valóban ez az első kötetem.

– Mielőtt a nagyközönség elé „állt volna”, kinek mutatta meg a verseit?

– Tollforgató, illetve a verseléshez értő barátoknak, ismerősöknek. Köztük forgolódva igyekeztem eljuttatni az íráshoz szükséges ismereteket. Természetesen szívesen olvasok másoktól, például *Babits, Arany, Csokonai* verseit.

– És vélhetőleg névrokona, Veres Miklós költő alkotásait...

– Ismerem a munkásságát. Tulajdonképpen ő az oka annak, hogy felvettem a *Felhévi* előnevet – amely Budának a késő középkortól jogilag független külvárosára, szűkebb pátriámra utal –; ily módon különböztetem meg magam tőle.

– Csak azért döntött a 89 vers cím mellett, mert kötet nyolcvankilenc verset tartalmaz?

– Nem, szimbolikusan a rendszerváltásra is utalni kívántam. Az úgynevezett árnyéknevezdek tagjaként családtagjaimmal együtt sok mindent megél-

tünk: politikai üldözést, félreállított-ságot, mellőzést. Generációm tagjai közül – 1955-ben születtem – jó néhányan öngyilkosok lettek, vagy alkoholba fojtották bánatukat, esetleg elmentek az országból. Néha nekem is meg-megfordult a fejemben, hogy elhagyom Magyarországot, de aztán arra gondoltam, csak azért sem teszem meg senkinek ezt a szívességet. Hazaszeretemen kívül az is motivált, hogy az írás nyelvhez kötött; még a legtökéletesebb fordítás sem adhatja vissza az eredeti mondanivalót.

– Mindenkit másképp ér az ihlet. Önnek hol és hogyan születik egy-egy verse?

– Ha úgy tetszik, valami megszólal bennem: egy hang, egy dallam vagy épp egy szó, és akkor írnom kell, legyen bárhol – otthon, utcán vagy villamoson. Az ihlet olyan, mint egy „gondolatróka”. Hirtelen, a semmiből bukkan elő.

– Témaválasztása sokszínű. Műveiben a vallás is megjelenik, gondolok itt például a *Hit* vagy a *Fohász* című versére.

– Isten kozmikus ereje és az egyházi elkötelezettség egyaránt fontos a számomra. Átsegített és átsegít az élet nehézségein.

– Úgy tudom, hogy családja révén több szállal is kötődik az evangélikus egyházhoz.

– Keresztapám a kelenföldi gyülekezet egykori lelkesze, *Botta István*, édesanyám pedig a Deák téri Lutheránia tagja. Én is ide szoktam járni istentiszteletre.

GAZDAG ZSUZSANNA

Ki rejtik a köpenyben?

Játék – játék – játék!

A Harmat Kiadó az alábbi kérdésre szeretne választ kapni a könyv reménybeli olvasóitól: kinek a stílusában íródott a *Kis köpeny könyv* vett *Lambarenei kórházi áhítat*?

A megfejtéseket a következő címre várjuk 2007. január 3-ig levélben (Harmat Kiadó – Kis köpeny játék; 1114 Budapest, Bukarest u. 3.) vagy e-mailben (kiskopeny@freemail.hu). A helyes megfejtők között ajándék-könyvet sorsolunk ki.

Jótekonysági hangverseny

A zsűfólásig megtelt budahegyvidéki evangélikus templomban *Johann Sebastian Bach*-tól három fuvolaszonátát, köztük pedig modern stílusú fuvola- és orgonaimprovizációkat hallgathattak meg az érdeklődők *Fassang László* (orgona) és *Pálhegyi Máté* (fuvola) tolmácsolásában november 19-én este. A művészek nemcsak kiváló hangszer- és kamarajátékkal, hanem a közös improvizációban megmutatózó fantáziájukkal és humorérzékükkel is megörvendeztették a közönséget. A hangverseny bevételét a Deák Téri Evangélikus Gimnázium számára ajánlották fel; a támogatásért *Kézdý Edit*, a gimnázium igazgatónője személyesen is köszönetet mondott.

HIRDETÉS

A SZÉF társulata és az ifjúsági osztály bemutatja *La Fontaine* mester meséiből *A holló és a róka, avagy a születésnap próba* című előadást a kőbányai kápolnaszínpadon december 10-én 16 órakor. Szeretettel várjuk a gyermekeket és szüleiket is. Az előadás után meglepetésuzsonna!

A darab: egy francia kisvárosban ünnepre készülnek. Dauphin, azaz a trónörökös látogatása alkalmából színészeket várnak, akik azonban nem érkeznek meg. Néhány talpraesett műkedvelő, egy meséket tudó asszony és a közönség szerencsére megmenti a helyzetet. Mire az ünnepelt megjelenik, kezdődhet az előadás...

Szereplők: *Tóth Anita, Horváth Kitti, Kocsis Dénes, Felszeghy Judit, Beszterczey Attila*
Díszlet-jelmez: *Blaskovics László*
Rendező: *Paál Gergely*

Megjelent a Luther Kiadó adventi kiadványa

A *Fényforrás* a bőjti időszakban megjelent *Lélegzetvétel* című füzet stílusában, színes képekkel gazdagon illusztrált füzet. Adventi sorozatok, áhítatok és az egyéni készülődés eszköze lehet mind a lelkészek, mind a gyülekezet tagjai kezében. Továbbvihető tartalmánál fogva karácsonyi ajándéknak, ajándékkísérőnek is ajánljuk. *Luther Kiadó, Budapest, 2006. Ára 790 Ft.*

► A Luther Kiadó adventi könyvvására keretében 2006. december 1. és 23. között 10–50%-os kedvezménytel árúsítjuk kiadványainkat. A kedvezményeket igénybe vehetik kedves olvasóink *könyvesboltunkban* (Budapest VIII. kerület, Üllői út 24. – nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9 és 18 óra, szombaton 9 és 13 óra között), *elektronikus könyvesboltunkban* (<http://bolt.lutheran.hu>), illetve levélben, faxon és e-mailben *elküldött megrendelés* esetén is (cím: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu). (A kedvezmény a 2006. december 23-ig címünkre beérkezett megrendelésekre érvényes.) Ötezer forint feletti vásárlás esetén a postaköltséget is átvállaljuk.

CSENDES PERCEK

Útmutató 2007

144 oldal – olvasmányokkal 216 oldal, 119×163 mm, kartonált 290 Ft, illetve 480 Ft

Evangélikus naptár 2007

296 oldal, 142×197 mm, kartonált 720 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Fényforrás – Tíz karácsonyi szó a léleknek

A tenyerünkben hordozhatjuk a karácsonyi szavakat, egy-egy napig legalább. Jobban fáj az ünnepen azoknak a hiánya, akik már nincsenek velünk. Kétségteleenül fájdalmas az egyedüllét és a magány is, de egy szikrányi fény eljuthat hozzánk ezekről a lapokról, az imádságokból. De lecsendesítheti az ünnepen sokszor minden ok nélkül feltörő családi perpatvart és veszekedést is egy kis lelki csendesség. Esetleg visszahív buktató, veszélyes utakra. Vagy csupán hosszú idő után ismét törődünk a lelkünkkel...

64 oldal, 150×210 mm, irkafűzött 790 Ft 711 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Visszhang – Imádságok, olvasmányok
A kötetben 117 szerző 291, különböző élethelyzetekben született imádságát találjuk – színes fényképekkel illusztrálva. 396 oldal, 124×183 mm, vászonkötés 2300 Ft 1840 Ft

Gáncs Aladár: **Élő víz**

208 oldal, 124×183 mm, kartonált 840 Ft 672 Ft

Jer, örvendjünk, keresztyének!

A kötet áhítatokat tartalmaz minden napra Luther írásából. 440 oldal, 124×189 mm, kartonált 330 Ft 235 Ft

Fabiny Tamás (szerk.):

Hetvenöt korinthusi szó

Ezzel az összeállítással a 75 éves Cserháti Sándort kívánják köszönteni az évfolyamtársak, az egykori és jelenlegi munkatársak, hajdani és mai tanítványok, tisztelők és családtagok. 86 oldal, 166×175 mm, kartonált 1200 Ft 960 Ft

Johann Gyula (szerk.): **Nyitott ajtó I–II.**

A kötetben hetvenkét evangélikus teológushallgató áhítatait közöljük; olyan fiataloké, akik küldetésükre készülve gondolnak meditációikkal, imádságaikkal a földi vándorúton velük együtt haladókra. 233 és 228 oldal, 140×196 mm, kartonált 940 Ft és 940 Ft 752 és 752 Ft

Szemerei Gábor: **Belső szoba – Meditatív, predikatív versek, faplasztikák, vallomások**

134 oldal, 148×210 mm, kartonált 1300 Ft 910 Ft

Julianne Ray: **Jövevények és vándorok**

A monarchia békés éveitől háborún, a

kommunista érában és az emigráción keresztül vezet egy család három nemzedékének igaz története. Középpontjában az író édesanyja, Sári mama áll, a kedves, békés, szellemes asszony, akinek a viszontagságok nem törték meg lelkijét: időskorában új otthonra talált Angliában. 197 oldal, 120×165 mm, kartonált 2000 Ft 100 Ft

Szemerei Gábor:

„Serdüljétek énhozzám”

Gyermekversek nem csak felnőtteknek 136 oldal, 148×210 mm, kartonált 1300 Ft 1170 Ft

Szalay Tamás:

Uram, igéd örökké megmarad

112 oldal, 109×196 mm, kartonált 360 Ft 180 Ft

Harmati Béla, id.:

Vallásos költemények

175 oldal, 124×184 mm, kartonált 270 Ft 135 Ft

Veled egy életen át!

A könyv segítségére kíván lenni a jegyesoktatásban a lelkészeknek és a házastársaknak egyaránt; elkíséri az olvasót a felnőtté válás korszakától az időskorig, a párvalasztás örömeitől az özvegyiség fájdalmas állapotáig. 108 oldal, 120×185 mm, kartonált 260 Ft 130 Ft

IGEHIRDETÉS-KÖTETEK

Scholz László:

Az evangélium Pál szerint

148 oldal, 168×238 mm, kartonált 330 Ft 275 Ft

Scholz László: **Érted is, amit olvasol!**

Huszonkilenc apostoli ige szól a Krisztusban nyert új életről. 48 oldal, 147×201 mm, kartonált 130 Ft 75 Ft

Scholz László: **Jézussal egy asztalnál**

Evangélizációs igehirdetések 36 oldal, 147×201 mm, kartonált 120 Ft 60 Ft

Gémes István: **Hiszek**

A könyv Gémes Istvánnak az Apostoli hitvallásról szóló huszonkét igehirdetését tartalmazza. A kötetet a szerző egy tanulmányral zárja, amelyben megpróbálja megrajzolni az utat a „názáreti Jézustól az Apostoli hitvallásig”. 124 oldal, 141×218 mm, kartonált 330 Ft 160 Ft

Tükrkép

A kötet hetvenöt evangélikus lelkésznek az egyházi esztendő ünnepeire, illetve kazuális alkalmakra íródott igehirdetését tartalmazza. 320 oldal, 167×240 mm, kartonált 775 Ft 388 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Hullámhossz**

A kötetben evangélikus lelkészeknek az

egyházi esztendő ünnepeire szóló igehirdetéseit olvashatjuk. 305 oldal, 168×237 mm, kartonált 4600 Ft 960 Ft

ISMERETTERJESZTÉS

Fabiny Tibor: **A Magyarországi**

Evangélikus Egyház rövid története

(Angol és német nyelven is kapható.) 96 oldal, 145×200 mm, irkafűzött 330 Ft 155 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Ablaknyitás**

A többségében fiatal doktoranduszok és lelkészek munkája révén létrejött felnőttoktatási segédanyagban az egyház alapvető kérdéseit tárgyalják (a Biblia, a szentségek, a keresztyén spiritualitás, az egyházi ünnepek, a teremtettség és a keresztyén ember viszonya stb.). A kötet alapvető szándéka szerint közérthetően kívánja tárgyalni azokat a kérdéseket, amelyeknek a ma történő újrarendelése segíthet bennünket megerősödni tanítványi küldetésünkben. 412 oldal, 166×238 mm, kartonált 2300 Ft 1610 Ft

Dedinszky Gyula: **A Biblia néprajza**

124 oldal, 142×196 mm, kartonált 480 Ft 90 Ft

Bálintné Kis Beáta: **A garamut hangja – Négy év Pápua Új-Guineában**

194 oldal, 150×220 mm, kartonált 880 Ft 440 Ft

Gottfried Voigt:

Bevezetés az egyház tanításába

156 oldal, 148×209 mm, kartonált 330 Ft 275 Ft

Káté – Evangélikus keresztyén hitünk rövid összefoglalása

111 oldal, 115×200 mm, kartonált 250 Ft 150 Ft

Zászkaliczky Zsuzsanna (szerk.):

„Együtt az ország népével” – Evangélikusok 1956-ban

Az Evangélikus Országos Gyűjtemények kiadványa 1956-nak kíván emléket állítani. És azoknak az evangélikusoknak – lelkészeknek, egyetemi hallgatóknak, teherautó-sofőrnek, mérnöknek –, akik hittel vállalták a küzdelmet. Mindenki a maga eszközeivel. A kötetben megtaláljuk Kinczler Gyulának a forradalom idején készült felvételeit. 136 oldal, 220×220 mm, kartonált 1700 Ft 1530 Ft

Gémes István: **Hungari et Transylvani**

A kötet a tübingeni egyetemen 1523 és 1918 között tanult magyarországi diákokat veszi sorba. A több mint hétszáz diák felsorolásán túl a szerző vizsgálja a diákok származási helyét, szociális (családi) hátterét, szakválasztásukat, iskolai végzettségüket, életkorukat, tanulási anyagi feltételeit. 166 oldal, 139×195 mm, kartonált 950 Ft 760 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Mérlegen a lelkész**

(Gyülekezetpedagógiai Füzetek 2.)
A kötet mindazok kedves olvasmánya lehet, akik szeretnének elgondolkodni a lelkészi pályáról napjainkban. Ajánljuk

gyülekezeti csoportoknak közös feldolgozásra, hogy jobban megértsék a gyülekezeti tagok lelkipásztoruk életét és munkáját. 168 oldal, 150×222 mm, kartonált 750 Ft 375 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Kezdd rajtunk**

(Gyülekezetpedagógiai Füzetek 3.)

Ez a füzet szeretne őszintén szembenézni a gyakorlati élet területén a konfirmáció kérdéseivel, helyzetével. A kiadvány célja csendben, Isten színe előtt újrarendelni a tradícióból még ma is nagyon erősen táplálkozó konfirmációi gyakorlatunkat, a sikereket és a kudarcokat. 160 oldal, 150×221 mm, kartonált 650 Ft 325 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Biztos, védett kikötő**

– **A szent és a profán korunk egyházművészetének tükrében** (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 4.)

Zene, irodalom, építészet és teológia találkozásán túl lelkészek válaszolnak a kérdésre: mit érzek, ha belépek a templomba? 200 oldal, 150×222 mm, kartonált 1360 Ft 936 Ft

Csepreg 1621–1996

A füzet az evangélikus Csepreg feldúlásakor, 1621-ben elhunytak emlékére tartott ökumenikus istentiszteletre készült. Tartalmazza az ott elhangzott előadásokat is. 44 oldal, 125×179 mm, kartonált 190 Ft 80 Ft

Gémes István: **Igen, Atyám!**

Régóta vitatott kérdés, hogy Jézus tudott-e előre a rá váró végről, és ha igen, akkor miként vélekedett róla. Ebben a füzetben a szerző kísérletet tesz arra, hogy Jézus véleményét magából Krisztus igehirdetéséből bontsa ki. 112 oldal, 100×140 mm, kartonált 260 Ft 208 Ft

Luther Márton, a reformátor

A 2006 szeptemberében–októberében Budapesten is megrendezett Lutherkiállítás segédanyagaként jelent meg a kiállításvezető magyar nyelven. Benne a reformátor rövid életrajzát, illetve számos dokumentum, festmény és fénykép színes reprodukcióit is megtaláljuk. 76 oldal, 190×284 mm, kartonált 1195 Ft 1075 Ft

Levelek Európának

A Melancthon születésének 500. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi vándorkiállításához készült katalógus, amely a kiállítás tematikája szerint ismerteti a reformátor-humanista Melancthon életét és munkásságát. 76 oldal, 209×269 mm, kartonált 600 Ft 300 Ft

Sólyom Jenő (szerk.): **A Magyarországi**

Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete az ezredfordulón 2000–2001

504 oldal, 165×235 mm, kartonált 2400 Ft 1680 Ft

Detre János (szerk.): **Órállók**

A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerülete gyülekezeteinek története 588 oldal, 165×238 mm, kartonált 3360 Ft 3024 Ft

HITTANOKTATÁS, GYERMEKMUNKA, GYERMEKKÖNYVEK

Tamminen – Vesa – Pyysiäinen:

Hogyan tanítsunk hittant? – Vallásdidaktika

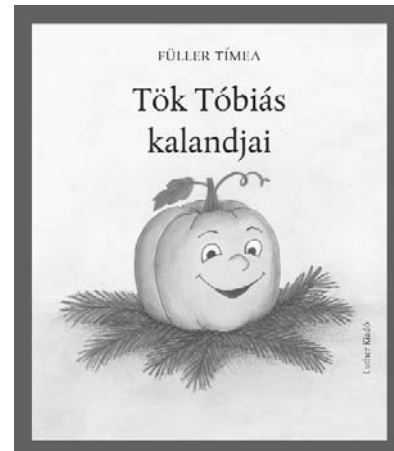
228 oldal, 168×228 mm, kötött 1400 Ft 700 Ft

Pröhle Károly: **Az evangélium igazsága**

116 oldal, 142×197 mm, kartonált 250 Ft 125 Ft

Füller Tímea: **Tök Tóbiás kalandjai**

Kicsoda Tök Tóbiás, és hogyan kerül az adventi koszorúra? Kik lesznek a barátai, és milyen kalandokban lesz része, mire élkezik a szenteste? S ami talán a legfontosabb kérdés: ki mivel tudja leginkább az Urat szolgálni? Mindezekre választ ad Füller Tímea elbűvölően tanulságos és mulatságos története, amelyet Jenés Katalin bájos illusztrációi tesznek még élvezetesebbé kicsinyek és felnőttek számára egyaránt. 32 oldal, 155×180 mm, irkafűzött 960 Ft 864 Ft

ÉNEK ÉS ZENE

Evangélikus énekeskönyv

808 oldal, vászonkötés nagy: 122×166 mm, kicsi: 85×119 mm nagy: 1600 Ft 1440 Ft, kicsi: 1050 Ft 945 Ft

Evangélikus korálkönyv

172 oldal, 275×205 mm, vászonkötés 700 Ft 350 Ft

Rezessy László (szerk.): **Karénekeskönyv II.**

336 oldal, 172×241 mm, vászonkötés 600 Ft 300 Ft

Sulyok Imre: **Korálélejtékek**

52 oldal, 335×245 mm, irkafűzött 980 Ft 882 Ft

KOMMENTÁROK

Dr. Muntag Andor: **Jób könyve**

385 oldal, 145×203 mm, kötött 1600 Ft 960 Ft

Grünvaltszky Károly: **Énekek éneke, avagy a szerelem iskolája**

64 oldal, 104×199 mm, kartonált 130 Ft 75 Ft

Pröhle Károly: **Lukács evangéliuma**

384 oldal, 144×197 mm, kartonált 1350 Ft 225 Ft

Cserháti Sándor:

A filippibeliekhez írt levél

244 oldal, 141×200 mm, kartonált 320 Ft 260 Ft

Veöreös Imre: **János levelei**

312 oldal, 140×195 mm, kartonált 900 Ft 450 Ft

NAGYJAINK

Keveházi László:

„A kereszti igét hirdetni kezdtem” – Sztárai Mihály élete és szolgálata

316 oldal, 165×235 mm, kartonált 1950 Ft 1755 Ft

Bartosné Stiasny Éva:

Háborúban békeességben

Miként menekültek meg a Bogár utcai Sztelhó-otthon lakói Budapest ostroma idején? A könyvben a menekülést átélő és szervező író vallomását olvashatjuk. 72 oldal, 140×196 mm, kartonált 980 Ft 882 Ft

Konferenciáról konferenciára

Az amerikai vallástudomány Mekkájában

► Több mint tizenegyezer résztvevővel rendezték meg november 17. és 21. között a washingtoni kongresszusi központban az amerikai vallástudományi akadémiának (American Academy of Religion) és a bibliakutatók társulatának (Society of Biblical Literature) hatalmas konferenciáját, amelyen napi több száz párhuzamos szekcióban minden kutató és érdeklődő megtalálhatta a számára fontos témát. A Washington Convention Center épületét naponta több mint tizenegyezer (!) szakember töltötte meg. Az ország minden égtájáról, a keleti és a nyugati partról egyaránt érkező kutatók és professzorok úgy hömpölyögtek négy napon át a környező utcákról a konferencia helyszínére felé, mint a Mekkába zarándokló muzulmánok.

Az Amerikai Egyesült Államok hatalmas országa. A vallás itt sokkal meghatározóbb jelenség az emberek életében, mint Európában. Amerikában minden létező vallás fellelhető; az utcákon a különféle templomok a kereszténységnek minden „színárnyalatát” kínálják. Ahol a vallást szabadon gyakorolhatják, ott tudományos szinten is sokan foglalkoznak vallási kérdésekkel. Minden egyháznak, felekezetnek, szektának saját teológiai főiskolája vagy egyeteme van, s a vallással kapcsolatos tudnivalókat az egyetemek vallástudományi tanszékein is tanítják.

A résztvevők nagy többsége valamilyen keresztény felekezethez tartozott, de az előadók és a hallgatóság között szép számmal voltak zsidó, muzulmán és Krisna-követő szakemberek is. A konferencia a tudományos kutatás szabadsága nevében nemcsak megengedte, hanem üdvözölte is, hogy az egyébként egymással versengő felekezetek és az egymással szöges ellentétben álló nézeteket képviselő irányzatok képviselői itt mind békésen megférjenek egymás mellett. A tudományos egybegyűlékezés és fórumán nem okozhatott botrányt az új irányzatok zászlóbontása. Talán csak a kelet-európai vendég számára volt meglehetősen, hogy milyen sok szekcióban foglalkoztak az úgynevezett homoszexuális („meleg”, illetve „leszbikus”) bibliatudománnyal a kimeríthetetlen hagyományos tudományterületek és módszerek mellett.

A konferencia egyik fénypontja a többnapos könyvvásár volt. Körülbelül akkora területen, mint amennyit a sátrak elfoglalnak a júniusi könyvhéten a Vörösmarty téren, itt csak teológiai és biblikus könyveket lehetett vásárolni, a kiadótól sokszor kedvezményes áron. Külön paneleket szerveztek neves szerzők újonnan megjelent könyveiről. Nagy érdeklődés övezte például a rendkívül termékeny és sokat vitatott bibliatudós N. T. Wrightnak, Durham püspökének a gonoszról megjelent könyvét, amelyben egyaránt bírálja Anglia miniszterelnökének és az Egyesült Államok elnökének és az iraki háború kapcsán tett kijelentéseit.

A konferencia számos szekciója kapcsolódott szorosán saját kutatásaimhoz. November 17-én az egyik „előkonferencia” egy teljes napon át azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a posztkommunista államokban miképpen zajlik a vallások és az egyházak közötti megbékélés, s hogy Amerika segíthet-e a megbékélés folyamatában. Az ülészakot Paul Mojzes, a Religion in Eastern Europe című lap szerkesztője szervezte. Neves kelet-európai és Kelet-Európában is élt amerikai szakemberek szólaltak fel. Engem arra kértek, hogy ismertessem a magyarországi helyzetet. Egyebek között beszéltem a „princetoni javaslatokról” szóló ökömenikus konferencia tervéről és az Igazság és kiengesztelés című sorozatunkról, illetve kiadványunkról.

Szakmailag a legtöbbet azonban olyan fórumokon nyertem, amelyek közvetlen kutatásaimmal és a publikációimmal kapcsolatosak. Két évtizede fog-

lalkozom hermeneutikával, az értelmezés tudományával. Budapesten 1993-ban alakult meg a Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány több intézmény – köztük az Evangélikus Hittudományi Egyetem – közreműködésével, amely azóta mintegy harminc kiadvánnyal igyekszik

segíteni a teológiai képzést. A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán 2004-től Hermeneutika Tanszék alakult, amelynek a vezetője vagyok. Az amerikai vallástudományi akadémián a hermeneutikának kitüntetett szerepe van. A hermeneutika módszereit tekintve sokat merít a filozófia- és irodalomtudományból, ám mégis alapvetően teológiai stúdium, amely a biblikumok, a rendszeres teológia, az egyháztörténet és a gyakorlati teológia határmezsgyéjén mozog, s egyúttal össze is köti ezeket a teológiai tudományágakat.

A konferencián több olyan csoport és szekció volt, amelynek a munkáját végig figyelemmel kísérhettem. Voltam olyan szekcióban, amely a 2006-os amerikai választások és a vallási hovatartozás kapcsolatát vizsgálta, főleg a vallási nyelvezet használatát, illetve kisajátítását tekintve.

A legtöbb szakmai tapasztalatot három szekcióban szereztem. Az egyik tudományág, az „értelmezéstörténet” bevezetésével már odahaza is kísérleteztem kiadványok és kurzusok formájában. Az egyik előadó arról szóló példál, hogy Ézs 6-ot miképpen értelmezte Aquinói Tamás, Oecolampadius és Kálvin.

A másik csoport „a keresztény Szentírás teológiai hermeneutikájáról” tartott több ülészakot. Több előadó működött közre a The Art of Reading Scripture (A bibliaolvasás művészete) című kötetben, amelynek egyik tanulmányát – Kilenc tézis a Szentírás értelmezéséről – magyarrá fordítottuk, és tananyag volt a református és az evangélikus egyetemen. Richard Hays, a duke-i egyetem tanára nagyszerű előadást tartott a „narratív kritika” lehetőségeiről és korlátairól. Megérsítette, hogy Hans Freine a The Eclipse of Biblical Narrative című, mérföldkőnek tekintett munkája (1974) vágott új, járható csapást a bibliatudomány érdekében. Egy új lap indítását is bejelentették: Journal of Theological Interpretation lesz a címe.

Végezetül a harmadik, általam látogatott szekció a „Keresztény teológia és a Biblia” címet viselte, amelyben neves tudósok szóltak a bibliatudomány kérdéseiről.

■ FABINY TIBOR (IF.)

Gyülekezetépítés új módszerekkel

Vezetőképző kongresszus Brémában

A mai Németország legkisebb önálló szövetségi tartománya két városból áll; az egyik Bréma. Az észak-németországi település hatvannyolc evangélikus gyülekezete is jelzi a több mint félmillió lakosság többségi protestáns karakterét. A város csaknem teljesen elpusztult a II. világháborúban. Ha napjainkban e város nevé hallja valaki, a brémai muzikusok jutnak eszébe. A legenda szerint négy állat: a szamár, a kutya, a macska és a kakas egymás hátra állva akadályozta meg a galád betörők tervének végrehajtását, mivel „hangversenyük” megfutamodásra készítette a bűnözőket. A vagyont és a jó közérkölcset védő állatok szobra több forgalmas helyen látható a városban.

A Willow Creek elnevezésű közösség tagjaiból álló egyházi kongresszus évente tartja üléseit, kizárólag mely spirituális tartalommal. A közösség székhelye Gießen városa, de összejöveteleit felváltva rendezi Németország különböző tartományi egyházaiban. A mintegy másfél évtizede Amerikából érkezett kezdeményezés az evangélium hatékonyabb hirdetésére és a gyülekezetépítés erőteljesebb módszereire hívja fel a figyelmet. A mostani ötezer-hatszáz résztvevő egyúttal a műholdas adás révén Linzben (Ausztria) és Winterthurban (Svájc) is láthaták.

Az a felismerés, hogy a mai fiatal nemzedék a kortárs könnyűzene dallamaival közelíthető meg hatatosan, a november közepi konferencia programjából is nyilvánvalóvá vált. Magas színvonalon játszó zenekar kíséretében szép hangú énekesek mély átéléssel hívták közös éneklésre a többségében harminc éven aluli résztvevőket. A liturgiát helyettesítő Kyrie, Gloria énekek modern hangszerezésben, de felismerhető szöveggel kösöntek vissza a hagyományos istentisztelet rendjében rártos résztvevőknek.

A jelenlevők nagy többsége evangélikus, protestáns önkéntes gyülekezeti munkás volt. Ők saját gyülekezetükben a gyülekezeti élet különböző részfeladataiért felelősek: családlátogatás, gyermekmunka, idősek gondozása, ifjúsági csoportok vezetése, PR-tevékenység, zenekar szervezése, technikai eszközök biztosítása, renoválások lebonyolítása és így tovább.

Az előadások az elkötelezett keresztény életre biztattak annak a fontos felismerésnek a fényében, hogy nincs szebb és szűkebb feladatunk Isten országának az építésénél. Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkében kárt vall? – kérdezi tőlünk Jézus. Más szóval a mai konzumtársadalom éppen azért vesztíti el az életörömet, mert nem helyezi első helyre a lelki értékeket, a Krisztussal való életet. Ha pedig valakinek az életében Krisztus elfoglalja az első helyet, akkor nincs számára fontosabb cél, mint ennek a felismerésnek a továbbadása.

Az amerikai háttérű mozgalom egyik alapítója, Bill Hybels a gyülekezeti mun-

kaágak vezetői továbbképzésének a fontosságáról szól meggyőző erővel. Számomra az ő gondolatai jelentették a legnagyobb élményt, és adtak belső indítást. Fiatalokat és felnőtteket hozzásegíteni ahhoz, hogy életüket, képességeiket állítsák a hit terjedésének, a közösség építésének a szolgálatába. Lehet, hogy e világi foglalkozásuk monoton szalgamunka, de Isten országának az építéséért hatékonyan, erővel tudnak tenni. Ez pedig értelmet adhat az életüknek.

A következő előadó Rick Warren volt. 1980-ban lakószobájában gyülekezetet alapított, alig néhány hívővel. Ma ebben a gyülekezetben húszszáz látogatják hétvégenként az istentiszteleteket! Rick Warren az élet távlatait, a gyülekezet létének és feladatainak vízióját vetítette a hitre jutottak elé, akik ennek a látásnak a továbbvivői lettek.

Nancy Beach a gyülekezeti élet művészeti adottságokkal megajándékozott híveit fogja össze. Előadásában a megbocsátás szabadságáról szól felszabadító erővel. Felszólította hallgatóságát, hogy írjanak levelet annak, akivel nem rendezett a kapcsolatuk, akkor is, ha erre az egyoldalú kezdeményezésre negatív válasz érkezik, vagy ha elmarad a reagálás.

A greifswaldi evangélikus gyakorlati teológiai professzor, dr. Michael Herbst a Németország keleti tartományaiban élő egyházak helyzetét ábrázolta, s beszámolt arról a kezdeményezéséről, amely a kívülállók megszólítását tűzte ki célul. Missziói elkötelezettségük kisugárzó erővel hat az egyháztól elidegenedett környezetben. Nyilvánvalóvá tette, hogy csak az igényes, szellemileg is magas színvonalú és konkrét élethelyzetben megszólító prédikáció éri el a 21. század emberét. Ugyanakkor csak a megértő, egymást hordozó, egymással törődő közösség tudja magához vonzani, befogadni és megtartani az újonnan érkezőket. Ehhez jól képzett munkatársi gárda szükséges. Ezért a gyülekezeti munkás-képzés legalább olyannyira fontos, mint a korszerű lelkesítőképzés. Amelyik egyház nem él hívei aktív szolgálatba állításával, az nem tud élő közösségként megmaradni a posztmodern világ ezernyi kísértése között. A kor kihívásainak csak a közösségben végzett tanúságtétel tud eredményesen megfelelni.

A legidősebb előadó a hosszabb ideje Németországban élő s szolgáló Gordon MacDonald lelkesült volt, aki megértő humorral és atyai bölcsességgel igyekezett segíteni a kudarcok feldolgozásában és a váratlan helyzetek kezelésében.

Közel hatezer ember élt együtt krisztusi lelkülettel egy nagy sportszarnokban. Imponáló volt fegyelmettségük, udvariasságuk, megbízhatóságuk, kedvességük. A német testvérek előrelátó szervezése is nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy egy ilyen nagy létszámú gyülekezet zökkenőmentesen tölthetett el együtt három teljes napot. A

szorgos munkát időnként jelenetekkel, egyházi humorral fűszerezett színdarabok előadása szakította meg és tette üdítően elviselhetővé.

Szétteredezett közösségek, összetört életek, tönkrement egzisztenciák mutatják, mennyire fontos a belső lelki egyensúly megteremtése Krisztussal s a környezetünkben élő emberek hozzásegítése a keresztény életvitel elfogadásához. Ehhez nem elegendő a lelkész és a presbitérium, a kántor és a gondnok.

A kongresszus befejeztével meglátogattuk a brémai Matthias gyülekezetet. Ott vasárnaponként két istentisztelet tartanak; tíz órakor hagyományos formában, délben pedig zenekarral, liturgia nélkül, modern ifjúsági énekekkel, igehirdetéssel, imádsággal, úrvacsorával. A kétezer-háromszáz lelket számláló peremvárosi gyülekezet tagjai közül mindegyik istentiszteleten háromszáz-háromszáz hívő volt jelen. A gyülekezetben kétszáz (!) önkéntes munkás dolgozik.

Török és angol nyelvre fordították az egész istentiszteletet. Az énekeket kivették, és a gyermekalkalmak helyszínén is látható volt az istentisztelet. A hívek nem siettek haza; minden vasárnap „prédikációs megbeszélésen” vesznek részt kávé és tea mellett. A szerzetesi kolostorokra emlékeztető, négyzet alakú folyosók tele voltak emberekkel. Élő gyülekezet, ahol egymással is beszélgetnek, találkoznak a testvérek. Kereszténynek lenni csak közösségben, megélt emberi kapcsolatokkal lehetséges. Hétközi alkalmi ikinak se szeri, se száma. Két lelkész, egy diakónus és még három főállású egyházi alkalmazott dolgozik a gyülekezetben. A többiek is tudják, hogy az Istennek való szolgálat a legnagyobb kitüntetés és méltóság, az egy szükséges végzése szív szerinti elkötelezettség.

A Willow Creek vezetőképző kongresszusa a jövő egyházának vízióját, az egyetemes papság reformátori elvének gyakorlati megvalósítását vetítette élénk lehetőségekkel és feladatokkal egyaránt. S ebben a tömegkommunikációs eszközök – a gyülekezeti újságtól kezdve az internetes honlapon át a rádió vallásos felőrainak vagy a televízió egyházi műsorainak a korszerű tartalommal való megtöltéséig – kitüntetetten fontos szerepet kapnak. Ezért a jövő gyülekezeti munkásai és a holnap lelképítői a kommunikáció és az információ továbbadásának felelős letéteményesei. A szakmerek elsajátítása éppoly fontos, mint karizmák művészi szintre való fejlesztése.

Abban pedig bizonyosak lehetünk, hogy Urunk szava ebben a számunkra szokatlan, digitalizált világban is érvényes és igaz: „...én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20b) Ez ígéret és biztatás. Vágjunk bele a gyülekezetünképítés munkájába! Ez a brémai kongresszus üzenete.

■ D. SZEBIK IMRE

Mária néni megelőzött!

Lekörözzük magunkat? Minek versenyzünk? – e két kérdést járta körül a Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezet novemberi körzeti konferenciáján Ludwigsburgban. A mottó aktualitása ebben a rohanó és zaklatott tempójú korban nem kétséges. Hogy a versenyképes ember hatása elől a keresztény ember sem menekülhet, az is nyilvánvaló. De hogy a hitéletben és a gyülekezetben is helye van, az talán sokak számára meglepő.

Pedig a Szentírásban tényleg szó van a „versenyzésről” – döbentem rá, mikor az igehirdetésekre készülve a biblikus választ kutattam. Igyekeznünk kell, hogy Krisztus-követésünkkel ne bizonyuljunk alkalmatlan tanítványoknak; hogy úgy fussunk, „mint aki előtt

nem bizonytalan a cél” (1Kor 9,26). A szoros kapu és a keskeny út megtalálása is nagy erőfeszítést igényel (Lk 13,24). Emberi kapcsolatainkban, a gyülekezeti közösségben pedig a tekintetben „versengünk”, hogy önmagunk és a saját érdekeink helyett a másikat helyezzük előtérbe, sőt egyenesen különbnek tartjuk őt magunknál (Fil 2,3) – legalábbis ha komolyan vesszük az igei útmutatást.

„Legyetek egymást megelőzők a tiszteletadásban!” – hangzott el abban a Róm 12,10 alapján tartott áhitatban, melynek kezdetétől néhány perccel egészen különleges dologt tudtam meg a konferencia egyik résztvevőjétől. Mária néni történetesen éppen az enyém-mel szomszédos szobában kapott helyet, és

együtt osztoztunk a fürdőszobán. De csak elméletileg, mert ő inkább elballagott a folyosó végén lévő közös vizesblokkhoz, mintsem hogy zavarja a szolgálattevőt a készüléskben... Szíven ütött a figyelmesség, s bár biztosítottam arról, hogy egy kis vízcsobogás vagy ajtócsukódás engem egyáltalán nem zavar, mégsem tudtam eltéríteni szándékától. Ez a nálam jó néhány évvel ezelőtt idősebb asszony bizony megelőzött engem a tiszteletadásban, s szavak nélkül mutatta be azt, amiről én prédikálni szándékoztam.

Tanulságos lecke volt ez a számomra – csakúgy, mint e németországi hétvége sok más emlékezetes élménye. Köszönet érte!

■ HULEJ ENIKÓ

Adventi ügyfélkapu

Már egy órája várakozom, regisztráltatni akarom magam az ügyfélkapun. Néha felcseng a kijelzőtábla szignálja, de nem az én sorom fogy. Várakozom.

Van időm az adventi gyülekezeti körlelkünkön gondolkodni, már csak azért is, mert többen megelőznek. No, nem protekciók ők, nem is a portás rokonai, hanem előre időpontot kértek. Nekik nem kell sorszámot húzniuk, ügyüket azonnal elintézik. „Legközelebb már én is így fogok ide jönni” – reménykedem, és ismét belemélyedek az adventi gondolatokba.

„Nyissátok meg kaputokat, fogadjátok Jézustokat!” – énekeltek gyermekkoromban a „szarvasi énekeskönyv” 63. énekét. Advent a várakozás és a kapunyitás időszaka. De ki az, aki várakozik, és ki az, akinek kaput kell nyitnia? Van-e sorszám, és mennyi a várakozók száma?

A keresztyénység várja Jézus Urunk visszajövetelét. Várjuk a békés új ezer évet (Jel 20,1 kk.). Ugyanakkor föl kell figyelni arra, hogy a Biblia tanítása szerint Jézus is vár minket. A várakozók száma tehát egy; az Isten egyszülött Fia az, aki várakozik. Várja, hogy kaput nyissunk, adventi ügyfélkaput, ahol sorszámoz és sorban állás nélkül, közvetlenül vele találkozhatunk.

Sokan megvárakoztatják Jézust. Bár a hittanórákon vagy a konfirmációi előkészítőn már hallottak arról, hogy ő be akar lépni az életükbe, mégsem nyitják meg előtte szívük kapuját. Leültetik életük félreeső várótermébe. Azt mondják neki: „Várj türelemmel, még sok más fontosabb van az életemben, mint te!” Sorszámoz adnak neki. Jó nagyot. „Várj a sorodra! Majd szólítlak!”

■ GYŐRI JÁNOS SÁMUEL

REVICZKY GYULA

Miatyánk

Urunk, atyánk, az ég lakója;
A csillagoknak alkotója,
Ki fenntartod mindenütt a rendet;
Dicsőség a te nagy nevednek!

Az igazak, jók, akik élnek,
Mindenha csak benned remélnék.
Te vagy az ő buzgó imájok:
Ó, jöjjön el a te országod!

Erős vagy, jó vagy, bölcs, igaz vagy;
Belátásod mindent igazgat.
Adsz örömet, csapást, kegyelmet:
A te akaratod legyen meg!

Panasz sosem jön ajakunkra;
Csak te ne hagyd soha magunkra.
S ki élni engedsz, add nekünk meg
Ma s mindennap a kenyérünket.

S ha büntől (hisz gyöngék vagyunk mi!)
Nem bírunk néha szabadulni;
Bár a fenyítés téged illet;
Bocsásd meg a mi vétkeinket!

S mivel gyöngék vagyunk a jóra:
Legyen hát vétkeink adója,
Hogy amidőn felebarátunk
Bánt, néki szívőből megbocsátunk.

Száz fájdalomnak, száz veszélynek
Vakon megy itt a test s a lélek.
De mi fogjuk kerülni mindet,
Csak meg ne kísért soha minket.

Miatyánk! Büntess, hogyha kell, de
Taníts imára, türelemre.
S ki örök, égi dicsben állsz fenn:
Ó, ments meg a gonosztul. Ámen!

1877

Szüntelen várakozásban

Már 100 éve várjuk... És most végre megérkezett! – Lépten-nyomon „szembejön” velem a plakát, amely a Szépművészeti Múzeum december 2-án nyíló Van Gogh-kiállítását hirdeti. A holland festőt – akit ha másért nem is, a napraforgói vagy a levágott füle miatt biztosan mindenki ismer – művésztszáma többségéhez hasonlóan csak halála után ismerték el. Míg életében alig néhány embert érdekeltek a művei, addig most a világ leghíresebb múzeumaiban állítják ki a képeit, a műgyűjtők pedig minden pénzt megadnának azért, hogy magukénak tudhassák egy-egy festményét.

Igen, sokakhoz hasonlóan én is – ha nem is száz éve, de – alig várom a kiállítást. Mint ahogy várok (és vágyom) oly sok minden másra is.

Várom a nagy forróságban a hűsítő nyári záporra... Kora hajnalban a buszra, a vonatra, a metróra... Hétfőtől péntekig a megérdemeltnek vélt szabadnapokra... Egy levélre, egy telefonhívásra, a nagy találkozásra... A csodára, a megbocsátásra.

Várom türelmetlenül toporogva, egyre csak az órát lesve (mintha legalábbis siettethetném a percekét)... Látszólag sztoikus nyugalommal, de belül őrldöve (bármennyire is próbálom palástolni az érzelmeimet, a végtelenségig nem titkolhatom el őket)... Lélekben a legrosszabbra is felkészülve (a tragédia híre mégis mindig fejbe kólintja az embert)... Abban a biztos tudatban, hogy jó lesz... (Úgy kell lennie! Hiszen megígértél!)

Várom... És készülök. Mostanság például Van Gogh életéről szóló könyveket olvasok, „rövetem” magam a kiállításról szóló hírekre, és naponta felkeresem a múzeum honlapját, nehogy lemaradjak valamiről.

Így, advent idején várok és készülök a karácsonyra is. Koszorút készítek, takarítok, ajándékokat vásárolok, és arra várok, hogy békecsengés legyen bennem és körülöttem.

Közben Jézus is vár. Vár arra, hogy megnyissam neki a szívemet, és engedjem, hogy a találkozásunk beteljesedjen; hogy egészen átadjam neki az életem.

Nem rajta múlik! Ó már kétezer éve eljött!
■ VITÁLIS JUDIT

Az első lépés

Mint mindig, aznap is gondolataiba merülve haladt a jól megszokott úton, szinte magától vitte a lába. Talán ez a figyelmetlenség is közrejátszott abban, hogy majdnem orra bukkant a törmelékben. Felszisszent, lenyelt egy káromkodást, és figyelmesebben nézett körbe. Lakóhelye közelében lebontották az egyik házat, munkagép állt a halmoknál. Nem volt egy medítáló alkat, de – miközben továbbhaladt úti célja, a munkahelye felé – a téglák, a por és a kosz látványa önkéntelenül is elgondolkodtatta. Élet, halál és elmúlás jutott az eszébe, olyan „kényes” témák, amelyekkel az utóbbi napokban nem akart szembesülni.

Egy hete tudta meg, hogy az édesapja rákos beteg, de nem tudta elfogadni a tényt. Az „öreggel” soha nem álltak igazán közel egymáshoz, hallgatag, érzelmeiket szinte soha ki nem mutató férfiak voltak mind a ketten. Amikor az orvos közölte vele a diagnózist, úgy állt ott, mint akit letagoltak. Nem tudott figyelni sem a remélhető gyógyulás esélyeire, sem az esetleges mellékhatásokra, amelyeket a mindenképp kipróbálandó kezelés okozhat.

Az apja meg ő mindig is keveset beszéltek egymással, és akkor is csupán feleslegesnek tűnő, felszínes információcsere zajlott kettejük között – különösen az elmúlt öt évben, az anyja halála óta. Akkor ott, a kórházban, abban a pillanatban, amikor mintha megállt volna az idő, belényilallt, hogy valójában nem is ismeri a betegét, akiről az orvos beszél neki. És mégis.

A gondolat, hogy elveszítheti, borzongással töltötte el.

Továbbhaladva egy templom mellett vezetett el az útja. Ez is emlékeket idézett fel benne. Édesanyja sokat olvasta a Bibliát, rendszeresen imádkozott, és örömmel ment a templomba vasárnaponként. Felidéződött benne szomorú tekintete is, amiért az „öreg”, vagyis az apja és ő messze elkerülték az Isten házat. Most mégis valahogy úgy érezte, hogy közel van hozzá az Isten.

A nap a szokásos, monoton módon telt, ő tette a dolgát, és mint mindig, most is alig várta, hogy lejájon a munkaideje. Amikor végzett, egyértelmű volt számára, hogy nem megy azonnal haza, hanem meglátogatja az édesapját. „Beszélgetni fogok vele” – határozta el. Nemcsak érezte, hanem egészen pontosan tudta is, hogy nagyon sok mindent el kellene mondania neki, amíg még van rá idő.

Amikor megérkezett a kis házhoz, apja kedvenc karosszékeiben a verandán ült és pipázott. Amikor meglátta őt, meglepődöttség és öröm egyszerre tükröződött a szemében. „Szervusz, fiam!” – köszöntötte. „Szervusz, apa...” – hangzott a felszeg válasza. „Én csak azért jöttem, hogy...” – ám itt elakadt. De nem is kellett folytatnia, mert az idősebb férfi helyette is beszélt: „Tudom, fiam” – mondta. Aztán csend lett, és nem is történt semmi különös, mindössze csak megölelték egymást, és addig álltak a teraszon, amíg le nem ment a nap.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Kedves Gyerekek!

Egy olyan, most megjelent könyvet szeretnék a figyelmetekbe ajánlani, amely remek szórakozás lehet mindenkinek, aki kézbe veszi. Füller Tímea neve ismerősen cseng a Gyermekvár rovat olvasóinak, hiszen több történetet olvashattunk már tollából, sok csalafinta rejtvényt oldhattunk meg neki köszönhetően. Tök Tóbiásról, a kis dísztrókról is ő mesélt nekünk két évvel ezelőtt az *Evangelikus Élet Napos oldalak* című gyermekmellékletében. A

Luther Kiadó most ezt a mulatságos és egyben nagyon tanulságos történetet könyv formájában is megjelentette. A színes illusztrációkat Jenés Katalin készítette el hozzá.

Hogy kicsoda is Tök Tóbiás, és hogyan kerül az adventi koszorúra? Kik lesznek a barátai, és milyen kalandokban lesz része, mire elérkezik a szenteste? S ami talán a legfontosabb kérdés: ki mivel tudja leginkább az Urat szolgálni?

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

Mindezekre választ kaphatunk a könyv elolvasása után.

Együttal szeretettel hívlak benneteket a könyv adventikoszorú-készítéssel egybekötött bemutatójára, amely december 9-én, szombaton 10 órától Budapesten lesz a Luther Kiadó könyvesboltja melletti nagyteremben (VIII. kerület, Üllői út 24.). A belépődíj egy csomag keksz. Ezen az alkalmon 20%-os kedvezménytél vásárolhatjátok meg a könyvet. Azért, hogy mindenkinek legyen elég alapanyag a koszorú elkészítéséhez, arra kérlek benneteket, hogy részvételi szándékotokat jelezzétek nekem a zsuzsa.boda@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-8283-as telefonszámon.

Ha még nem tudjátok, hogy mit ajándekozatok osztálytársatoknak, testvéreteknek, barátotoknak vagy barát-nőtöknek Mikulás-napra vagy karácsonyra, akkor szeretettel ajánlom a figyelmetekbe *Tök Tóbiás kalandjait!* Nagyszerű ajándék lehet kisebbeknek és nagyobbaknak egyaránt.

■ BODA ZSUZSA

Füller Tímea: *Tök Tóbiás kalandjai*. Luther Kiadó, Budapest, 2006. Ára: 960 Ft.

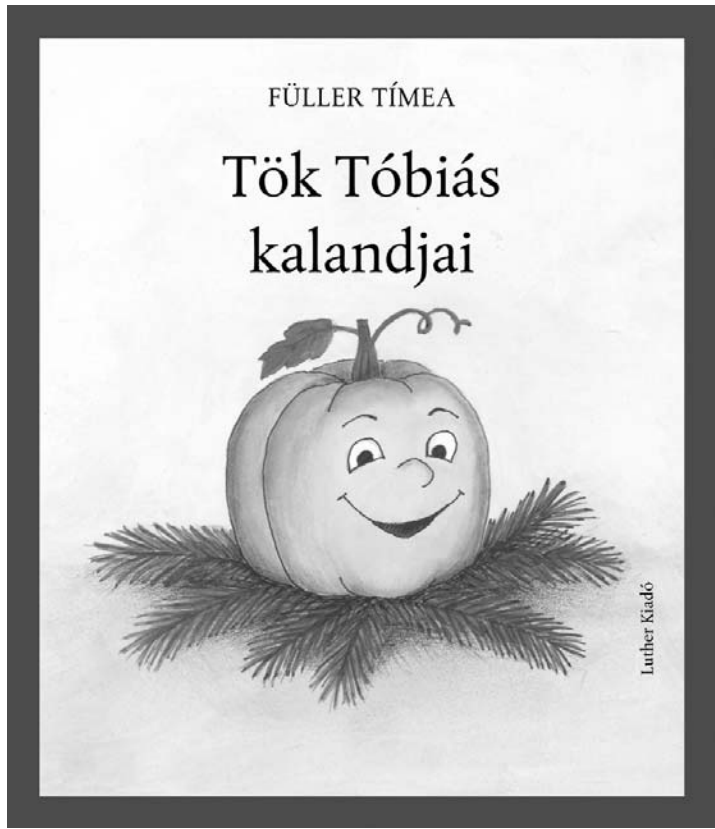
HETI ÚTRAVALÓ

Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas. (Zak 9,9)

Advent első hetében az Útmutató reggeli és heti igéi örömmel hirdetik: jön a király, s benne Urad és Istened érkezik hozzád, ezért itt az ébredés ideje! „Készítsetek az Úrnak útját, mert megjelenik az Úr dicsősége, és mindenek egyszerre meglátják – így szól az Úr.” (Ézs 40,3,5; Lk) Ebben a most kezdődő új egyházi esztendőben az *Evangelikus istentisztelet* vezetői igéinek fénye ragyogja be ünnepnapjainkat. Ujjongjunk, mert az alázatos, számaron ülő király segítségét és békét hirdet a népeknek! Jézus jeruzsálemi bevonulásával betöltötte a prófeciát, amelyet az ő idejében a messiásra vonatkoztattak. Az őt követő sokasággal kiáltunk mi is: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” (Mt 21,9) Jézus, segíts, ments meg, üdvözíts (lásd: Zsolt 118,25,26)! „Krisztus a te Királyod, kit Isten egyenest neked ígért, s kinek tulajdona vagy, hogy csak ő uralkodjék rajtad.” (Luther) Az Úr második eljövetele közel van; mit tegyünk addig? „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” Ezt az „agapé” szeretettörvényt csak a bennünk lakozó Szentlélek ereje által tudjuk betölteni, ehhez viszont az szükséges, hogy „ölsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust; a testet pedig ne úgy gondozzátok, hogy bűnös kívánságok ébredjenek benne” (Róm 13,9,14). Augustinus, a későbbi egyházatya ezen ige hatására adta át magát az Úrnak! Jézus Krisztus érkezése a lélek üdvösségét hozza el; ez kegyelem mindazoknak, akik Krisztusban élünk, s így ő el bennünk a hit által. A második adventig „tehát elméteket felkészítve, legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok” (1Pt 1,13)! Bízunk az Úristen ígéretében, és állhatatosan cselekedjük akarátát a két advent között zajló életünkben, mert csupán „egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. Az én igaz emberem pedig hitből fog élni...” (Zsid 10,37–38) Mit tett velünk Atyánk, amikor Jézus megbékéltetett minket halála által? „Ő szabadított meg minket a sötétség hatalmából, és ő vitt át minket szeretett Fianak országába, akiben van megváltásunk és bűneink bocsánata.” (Kol 1,13–14) Hogyan várják Krisztus második eljövetelét azok, akiknek a szívébe és az életébe már eljött az Úr? „...vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját, és mint sisakot, az üdvösség reményességét.” (1Thessz 5,8) Első eljövetelkor Jézus királyságának jelvénye a biborszínű köpeny, a töviskorona, a nádszáljogar volt; csúfóló térdet hajtva, gúnyszavaikkal az igazságot mondta ki: „Üdvözlegj, zsidók királyai!” (Mt 27,29) Saját népe nem akarta őt elfogadni királyának. Panaszában az ítélet szava mellett mégis benne van a reménység is: „...mondom nektek: nem láttok engem mostantól fogva mindaddig, amíg azt nem mondjátok: Áldott, aki az Úr nevében jön!” (Mt 23,39) Mert aki őt e földön hittel elfogadja Urának, az ma is kérheti: „Ó, jöjj, megváltó Jézusom, /A szívem néked megnyitom...” (EÉ 137,5)

■ GARAI ANDRÁS

Egyházmegyei csendesnap az Európai Unióról

egyvezetést az EU-nál, csak lobbizás, hiszen nem csoportokat, érdekvédelmi szervezeteket látnak, hanem csak egyéneket. Az egyéneknek szabad csoportosulniuk és lobbistákat küldeniük Brüsszelbe. Érezhetjük, hogy ezáltal a gazdagok és a befolyásosok tudják erőteljesebben érvényesíteni az akarataikat. Egy aktuális probléma: ennek a gondolkodásnak a következménye az, amit a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége szóvá is tett, hogy az állam láttszategyeztetések után önkényesen dönt a mindkét felet érintő ügyekben, s így lassan ellehetlenítik az egyházi intézményekben folyó igényes munkát. De ugyanígy nem számít az sem, hogy mi a véleményük az egészségügyben a különféle érdekvédelmi szervezeteknek.

A másik probléma a *fogyasztás-közpon-túság*. Az unió nagy sikereket ért el gazdasági területen. Ugyanakkor politikai hajlanak arra, hogy az élet más területein is a korlátlan versenytől várják a megoldásokat. Így egyre több emberi tevékenységet szolgáltatásnak tekintenek, illetve leírásukra a kereskedelemről vett fogalmakat használnak. Így lett a prostitúcióból szexipar, a házasságból együttélési szerződés, az udvariasságból ügyfél-orientáltság. A jelen probléma: éppen a kórházi ágyak kihasználtságáról vitatkoznak, mintha a kórház szálloda lenne.

A harmadik kérdéskör a *kötelező pluralizmus*. Minden és mindenki helyettesíthető. Már nem munkavállalókról beszélnek, hanem munkaerőről, mely szükség szerint átképezhető. Ennek alapján oly módon fogják átszervezni az oktatást, hogy egy általános, néhány éves felsőfokú képzésre többfajta szakmai továbbképzés épülhessen. Azért, hogy ha már nincs szükség valamely szakmára, vagy valaki elveszti a munkahelyét, a „munkaerő” néhány év alatt átképezhető legyen egy másik szakmára.

A kötelező pluralizmus viszont abban is megnyilvánul, hogy az unióban egy kategóriába sorolnak minden világnézeti, vallási, gondolkodási irányzatot. Így ugyanazok a jogok illetik meg egyházunkat, a homoszexuálisok érdekvé-

delmi szervezeteit, a különféle pártokat és a hazánkban élő iszlám vagy buddhista közösségeket is. Ezek egymással helyettesíthető, egyenrangú nézetek. Az EU olyan nagylelkű, hogy párbeszédet folytat velük. E sorok írójának véleménye szerint félő, hogy ez a szemlélet evangélikus egyházunkban is egyre határozottabban teret nyer, s a misszió háttérbe szorul a párbeszéd javára. (Olvassuk megnyugtatóására – ehhez a „vélelmezett” törekvéshez az Evangélikus Élet a jövőben sem fog asszisztálni. – A szerk.)

A Biblia a fentiekkel ellentétben nem az egyént, hanem a szeretetközösséget állítja középpontba. Ennek táplálója a Szentháromság Isten, a legtökéletesebb szeretetközösség. Nem a fogyasztást, hanem az adást tekinti értéknek, akár a szeretetszolgálatra, akár a házasságra gondolunk. Az egyház tanítása nem fogyasztás-, hanem értékfogyasztás. Viszont attól még nagyon is lehet valaminek értéke, hogy pénzben nem lehet kifejezni.

A pluralizmus erőltetése „az édenker-ti gondolkodás” visszatérésének veszélyét rejti magában. Éva két ellentétes gondolatsort hall: az egyiket a gyógyítót, a másikat Istentől. Ő viszont egyenrangúként kezeli a két kijelentést. Ezért nem tud dönteni abban, hogy kinek adjon igazat. Következésképp ki kell próbálnia. Ma is erre biztatnak, mondván, ki kell próbálni mindent, nem lehet más-képp vélemény alkotni. Mintha nem lenne elég az, ha Isten állít valamit. A kipróbálással viszont egy lavina indult el...

A csendesnapon beszámolózt hallhatunk a Maek konferenciájáról is *Tagai Ist-vántól*, aki egyházmegyéink küldötte volt Oroszában. Énekelt, és énekelte a gyülekezetet a nagyarcra-péceli kórus (NaP kórus) *Bálint Ágnes* karvezető irányításával. A záró úrvacsorai istentiszteletet *Mekis Ádám* esperes tartotta. Az egyházmegye missziói lelkésze, e sorok írója reméli, hogy ez a nap is egy hópehely volt abban a lavinában, mely egy más irányú mozgást, megújulást munkál kicsiny, de Istent szerető gyülekeze-teinkben!

■ BARANKA GYÖRGY

Köszönet az 1%-okért

A Kapi Alapítvány (9400 Sopron, Széchenyi tér 11.) kuratóriuma köszöni a magánszemélyek 2004. évi személyi jövedelemadója 1%-ának a felajánlását, mellyel támogatták közalapítványunk alapító okiratban szereplő céljait.

A felajánlott 38 805 Ft-ot a Bercsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium diákjainak jutalmazására fordítottuk.

Támogatásukat megköszönve jövőre is számíthatunk felajánlásukra.

Adószámunk: 18527634-1-08.

A Kapi Alapítvány kuratóriuma

A Líceumi Alapítvány (9400 Sopron, Széchenyi tér 11.) kuratóriuma köszöni a szülőknek és a gyülekezeti tagoknak 2004. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlását, mellyel támogatták közalapítványunk alapító okiratban szereplő céljait.

A felajánlott 1 303 349 Ft-ot alapítványunk a Bercsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium támogatására, iskolai eszközök vásárlására fordította.

Támogatásukat megköszönve jövőre is számíthatunk felajánlásukra.

Adószámunk: 19112714-1-08.

A Líceumi Alapítvány kuratóriuma

Az Erős Vár Alapítvány a Kispesti Evangélikus Gyülekezetért szeretettel mond köszönetet mindazoknak, akik 2005. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával a gyülekezet szolgálatát támogatták. Az összeget – 153 061 Ft-ot – a templomkerítés építésének folytatására fordítottuk.

Advent lelke – Az én adventem... címmel sorozatot tart a pezsztentlőrinci evangélikus gyülekezet (Budapest XVIII., Kossuth tér 3.; az Üllői út mentén) december 3–6. között, mindennap 17 órai kezdettel. (Megközelíthető az Üllői úton vagy a Határ úttól az 50-es villamossal.) Vendégeink:

- December 3.: Gyurkovics Tibor író
- December 4.: Bánffy György színművész
- December 5.: Szabó Lajos teológus
- December 6.: Bálint József és Gyöngyi zenészek

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Tamás-mise – a keresők istentisztelete

- Időpont: december 3.
- 17.30: Közös éneklés, lehetőség személyes gyónásra
- 18.00: Tamás-mise. Igét hirdeti *Pintér Károly*
- Helyszín: kelenföldi evangélikus templom (114 Budapest, Bocskai út 10.)
- Információ: <http://tamasmise.mindenkilapja.hu>

Csak neked

A személyes gyónás lehetőségéről a Tamás-mise előtt

Az evangéliumok számos olyan találkozásról tudósítanak, amikor egy terheket cipelő ember megállt Jézus előtt, megvallotta, hogy bűnei nagyobbak nála, amire Jézus azzal válaszolt, hogy ő pedig a bűnőknél nagyobb. Az egyház kétezer éves története alatt több olyan forma is kialakult, amely ezeket az evangéliumi találkozásokat kívánja megeleveníteni. Ezek közül az egyik a személyes gyónás, amelynek lehetőségét a Tamás-mise előtt is felkínáljuk. Abból a meggyőződésből tesszük ezt, hogy kerülhetünk olyan lelkiállapotba, amikor a gyónásnak éppen ezen formáján keresztül lehet a legjobban lerakni a lelkünket és ezáltal kapcsolatainkat megterhelő bűnöket és meghallani Isten személyre szóló bocsánát. Való igaz, hogy sok bátorság kell hozzá, hiszen kevésbé ismert formáról van szó. Mégis örömmel ajánljuk fel minden Tamás-mise előtt annak reményében, hogy a személyes feloldozáson keresztül még inkább megtapasztalhatóvá válhat Jézus bűnbocsátó hatalma, az egyház legnagyobb kincse.

■ J. M.

ISTENTISZTELETI REND | 2006. december 3. – Budapest

Advent 1. vasárnapja. Liturgikus szín: lila.

Lekció: Mt 21,1–9; Jer 23,5–8. Alapige: Róm 13,11–14. Énekek: 131., 141.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Gémesi Andrea; du. 6. (szuplikáció) Udvardi Andrea; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fehé** de. 10. (úrv.) Szalay Tamás; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békás** megyer, III., **Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Mártonffy Marcell; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Zászkaliczky Péter; du. 6. (adventi zenés áhítat a református vakmisszió szolgálatával) Szabó Zoltán József; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Szántó Enikő; du. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél II. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidélusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél II. (úrv.) Smidélusz András; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (úrv., Tamás-mise) id. Pintér Károly; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv., szuplikáció) Udvardi Andrea; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., templomszentelési istentisztelet) Balicza Iván; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél II. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshely, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél II. (úrv.) Kósa László; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Györi János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél II. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Bácskai Károly.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

► **Európai Unió: kihívás az egyház számára – ezzel a címmel tartotta a főelőadást Marco de Leeuw van Weenen az Észak-Pest Megyei Egyházmegye csendesnapján Nagytarcsán november 11-én. Az előadó holland református misszionárius, a Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány munkatársa, fizikus és mérnök. Kitérő magyarsággal elmondott referátumában nemcsak rendszerezte a hallgatóságának e nemzetek feletti szervezettel kapcsolatos ismereteit, hanem új szempontok szerint tette vizsgálat tárgyává az Európai Uniót, és biblikus alternatívákat vázolt fel.**

Kiindulópontként röviden ismertette az unió történetét, majd a tervezett, de még nem elfogadott alkotmányból idézett, mely az EU világnézeti magját jellemzi: „Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan és egyetemes értékein alapul, a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik. Tevékenységei középpontjába az egyént állítja, létrehozva az uniós polgárság intézményét és megteremtve a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségét. Az unió hozzájárul a közös értékek megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez, miközben tiszteletben tartja az európai népek kultúrájának és hagyományainak sokféleségét, a tagállamok nemzeti identitását és központi, regionális és helyi közhatalmi szervezetét; a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítására törekszik, és biztosítja a letelepedés szabadságát.” Ennek alapján az előadó három tényre hívta fel a figyelmet.

Az első az *individualizmus*. Az unió középpontjában nem egy-egy közösség, nép áll, hanem az egyén. Ezért tűzik nehezen napirendre a nemzeti kisebbségek kérdését. Hasonló okokból nincs érdek-

Adventi zenés áhítatok a zuglói templomban csütörtök esténként 6 órai kezdettel:

- December 7.: *Miklósi András* – orgona (J. S. Bach, G. Muffat és L. Vienne művei)
- December 14.: Adventi vespera – közreműködik az Evangélikus Hittudományi Egyetem liturgikus ének szemináriuma és énekkara; vezényel *Csorba István*, orgonál *Finta Gergely*
- December 21.: *Gábor Krisztina* – orgona (F. Mendelssohn-B., J. S. Bach és J. Pachelbel művei)

Keresztények a közéletben

A Magyar Evangélikus Értelmiségi Társaság (Mevét) december 9-i konferenciájának programja:

- 10.00: Megnyitó áhítat – *Ittész János* püspök
  - 10.20: *Dr. Fabiny Tamás* püspök: *Az egyház közéletisége*
  - 10.45: Szünet
  - 11.00: *Dr. Korányi András*: *A keresztény emberek közéletisége – szerep vagy feladat?*
  - 11.25: Hozzászólások az elhangzott előadásokhoz
  - 11.50: *Mihályi Zoltán*: *Beszámoló a Mevét eddigi tevékenységéről*; *Adamis Géza*: *Az ideiglenes IB véglegesítése*
  - 12.15: *Ebédészünet*
  - 13.10: *Próhla Gergely*: *Új feladatok, kihívások a keresztény értelmiség előtt*
  - 13.35: *Radosné Lengyel Anna*: *Tükörzödi-e a keresztények közéleti szerepvállalása a világi médiumokban?*
  - 14.00: Hozzászólások az elhangzott előadásokhoz
  - 14.30: *Ötletbörze* – moderátor: *dr. Orosz Gábor* Viktor
  - 15.10: *Záróáhítat* – *Gáncs Péter* püspök
- A konferencia helyszíne az Evangélikus Hittudományi Egyetem (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.).

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) következő alkalma december 14-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik az MEE Országos Egyházi Irodájának utcáról nyíló földszinti termében. Áhítatot *Hokker Zolt*, előadást *Nemzetiünk lelkiállapota (diagnózis és terápia)* címmel *dr. Rókuszfalvy Pál* tart.

Pályázat lelkészi állásra

Megüresedett a Sikátori Evangélikus Egyházközség lelkészi állása. A lelkészválasztást előkészítő folyamat a meghirdetés szakaszába lépett. Az egyházközség várja azokat a lelkészeket a jelentkezésükkel, akik szolgálatukat szívesen folytatnák Sikátor, Veszprémvárosnyégygyűléseiben és a Láziban lévő szórvány gondozásában. Az elvégzendő szolgálatról, a körülményekről és a díjlevélről részletes információ kérhető a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalában (8421 Bakonyzentlászó, László király u. 1.). E-mailt az Endre.Ordog@lutheran.hu címre kérünk; személyes kapcsolatfelvétel a 20/824-4890-es egyházi mobilszámon lehetséges. A pályázatokat (önéletrajz pályaképpel, motiváció ismertetése, a gyülekezeti szolgálatra vonatkozó tervek, elképzelések) postai úton 2007. január 31-ig (postabélyeg kelte) a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába kell megküldeni. Az új lelkész megválasztásáról a törvényben meghatározott eljárás szerint a pályázó(k) bemutatkozása után hoz döntést az egyházközség közgyűlése.

Meghívó

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa tisztelettel és szeretettel meghív minden érdeklődőt az Egyházak Világtanácsa (EVT) Porto Alegre-i nagygyűlése magyar résztvevőinek beszámolójára, amelyet évi rendes közgyűlése keretében tart az ökumenikus központban (1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.) december 7-én, csütörtökön 11.30-tól.

Napirend:

- 11.15: A tematikus közgyűlésre érkező vendégek fogadása
- 11.30: A közgyűlés megnyitása, a vendégek köszöntése (*D. Szabik Imre*, a MEÖT elnöke)
- 11.40: Az EVT 9. nagygyűlésének általános ismertetése (*Gáncs Péterné*)
- 11.50: Az EVT 9. nagygyűlése a hazai ökumené szempontjából (*Tarr Zoltán*)
- 12.00: Az EVT teológiai és tartalmi munkája a nagygyűlés után (*Gáncs Péter*)
- 12.10: Az EVT lehetőségei és korlátai a magyar nemzeti és vallási kisebbségek érdekképviseletében (*dr. Erdélyi Géza*)
- 12.20: Az EVT 9. nagygyűlése egy római katolikus ifjúsági önkéntes szemével (*Fedor Mónika*)
- 12.30: Az EVT célkitűzései a napi tevékenység tükrében (*Kaulics Irén*)
- 12.40: Hozzászólások, megbeszélés
- 13.00: Zárómádság (*dr. Mészáros Kálmán*, a MEÖT alelnöke)

Hálaadás hallatszik onnan és örömmnek szava

► A Pesti Egyházmegye tiltó határozata ellenére Pest vármegye 1806. augusztus 28-án közgyűlési határozatával megalapította a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházköztséget. Budapest legnépesebb, négy templommal rendelkező evangélikus közössége november 8. és 12. között ötnapos bicentenáriumi rendezvénysorozattal emlékezett az elmúlt kétszáz esztendőre. A gyülekezet médiamunkásai gyülekezeti logó tervezésével, a rákosligeti fiókegyház teljes irattárának digitalizálásával, dr. Kósa Pál A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházköztség története című könyvének a kiadásával, valamint a 200 éve A Rákosmentén című rövidfilmmel készültek az ünnepi alkalomra.

2002-ben jelent meg A templom egere című könyv, melyet Bogdányi Gábor, egyházunk Internet Munkacsoportjának a vezetője szerkesztett. A kötet célja a legkorszerűbb informatikai eszközöknek, az internetnek, az elektronikus levelezésnek a népszerűsítése volt. Az elmúlt évek során gyülekezetünkben az ott leírtak jelentős része megvalósult, az elsők között kezdtük használni az információs forradalom vívmányait.

1995 óta adjuk ki Kereső Szó címmel a gyülekezet értesítőjét. Évente két alkalommal minden gyülekezeti tag megkapja, és valamennyi szám on-line változata letölthető a gyülekezeti honlapról. Jelentősen csökkentette a finn testvér-gyülekezeteinkkel való kapcsolattartás költségeit az elektronikus levelezés és az interneten való telefonálás.

Gyülekezetünk csatlakozott az evangélikus teleházprogramhoz is. A gyülekezeti teremben elhelyezett számítógépek különösen ifjainkat vonzották magukhoz, de nagy hatással voltak az informatika eszközeit használó gyülekezeti tagokra, a teleház működtetésében jeleskedő testvérekre is.

A jelentős múlttal rendelkező gyülekezet irattára forrásanyag történelmi,

helytörténeti kutatásokhoz. E munkát könnyíti meg Debnár László presbiter egyedülálló munkája. A ma egységes rákoskeresztúri gyülekezetben korábban több fiókegyház létezett. Debnár László a teljes rákosligeti irattárt digitalizálta, mely mindenki számára hozzáférhető a gyülekezet honlapján – <http://rakoskeresztur.lutheran.hu>. A legrégebbi feldolgozott dokumentum 1904-ből származik, a „legújabb” kézirat a múlt század ’70-es éveiből való. A megjeleníthető dokumentumok száma meghaladja az ezret. A fotókkal is gazdagon illusztrált anyagból minden kézirat letölthető képfájl-

ként, jelentős részük szövegszerkesztett fájlformájában is olvasható.

A publikált dokumentumok közül figyelemre méltóak gyülekezetünk néhai tiszteletbeli felügyelőjének – Sándy Gyulának – a rákosligeti templom építéséhez készült alaprajzai, az alapító irat, valamint a Kovácsics felügyelő által kézzel írt rákosligeti egyháztörténet.

Dr. Kósa Pál parókus lelkészünk (1934-1974) írta és szerkesztette a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházköztség története című könyvet, mely 1984-ben a pártállami körülmények között mindössze öt példányban „jelenhetett meg”. A könyv tartalma már legalább tíz esztendeje elérhető az interneten, így nem lehet véletlen, hogy több újságírók mutatott fel-tűnő azonosságot a korábban Kósa Pál és szerzőtársai által megfogalmazott mondatokkal. A kötet egyes – a korábbi rákosligeti, illetve a rákosligeti fiókegyházat érintő – fejezetei is már megjelentek egy-egy jelentősebb gyülekezeti év-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Erdélyi Károly

fordulóra. Ennek ellenére a teljes, 242 oldalas kötet megjelenését sokan várták a gyülekezetben, Budapest XVII. kerületében. A könyv az önálló keresztúri egyházköztség megalapítása kétszázadik évfordulójának a tiszteletére, a helyi német kisebbségi önkormányzat anyagi támogatásával jelenhetett meg. A könyvborító, a könyvből megjelent gyülekezeti logó Sztetik Péter munkáját dicséri.

A gyülekezeti honlap – <http://rakoskeresztur.lutheran.hu> – is fontos kortörténeti dokumentumok forrása. Letölthető az a Filmhíradó-részlet, mely az 1943. november 14-i templomszentelését örít meg. E rövid filmrészlet az egyetlen, Túróczy Zoltán alakját megőrző filmfelvétel.

A bicentenáriumi ünnepség tiszteletére készült el Léránt István negyvenperces rövidfilmje 200 éve a Rákosmentén címmel. A filmben felhasználtuk a korábban a gyülekezet által kiadott Meglátam népem nyomorúságát című könyv alapján készült azonos című, Fabiny Tamás által készített riportfilm egyes részleteit. A rövidfilm végén hangzik el az „Üzenet a jövőnek” című rákoskeresztúri „hitvallás”, mely a ma élő keresztúri gyülekezet utódoknak szóló üzenete. A különösen mély hitbéli és gondolati tartalom Wiszkidenszky András fogalmazta meg.

A „keresztúri médiaműhely” Isten segítségével már készül a folytatásra. A gyülekezet tagjainak a rövidfilm DVD-változatának elkészítése, Debnár László rákosligeti munkájának kiadása, a rákosligeti irattár digitalizálása, a rákoskeresztúri honlap megújítása és természetesen a teleház életének megélénkítése, újrászervezése ad munkát e téren a következő félév során.

■ DR. LÉRÁNT ISTVÁN felügyelő

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Hozzávalók a tésztahoz: 60 dkg liszt, 3 dkg élesztő, tej, 2 evőkanál kristálycukor, 2 tojássárgája, 2 evőkanál olaj, 1 csipet só.

Hozzávalók a töltelékhez: kakaópor, porcukor, olvasztott Rama margarin, de készíthetjük porcukorral édesített darált dióval vagy lekvárral is.

Elkészítés: a 3 dl cukros tejben felfuttatott élesztőt hozzáöntjük a többi hozzávalóhoz. Az alapanyagokat annyi langyos tejjel összegyúrjuk, hogy közepe-

Töltött csiga

sen kemény kelt tészta kapjunk. Kilisztezt edényben kétszeresére kelesztjük, majd lisztes gyűrűdeszkán kinyújtjuk ujjnyi vastagságúra. Megkenjük a töltelékkel, feltekerjük, majd éles késsel szeletekre vágjuk. Papírral kibélt sütőben megsütjük. Még melegen kristálycukorba hengergetjük.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

BÉRES Az egészséges emberért

A gyermekek egészsége

Minden szülő alapvető és természetes törekvése, hogy biztosítsa gyermeke egészséges fejlődését. Azt már régóta tudjuk, hogy az egészséges test és az egészséges lélek egymástól elválaszthatatlan, egyik sem létezhet a másik nélkül. Éppen ezért egyrészt meg kell adnunk gyermekeinknek a maximális szeretetet és törődést, amelyre lelki egyensúly kialakulásához feltétlenül szükségük van, másrészt biztosítanunk kell számukra testi fejlődésük alapvető feltételeit, melyek közül az egyik legfontosabb a fejlődő szervezet megfelelő vitamin-, ásványianyag- és nyomelem-szükségletének biztosítása.

Sajnos mai felgyorsult világunkra egyre inkább jellemző a rohanás, az elkapkodott étkezések, a gyakran egészségtelen, rendszertelen vagy kevésbé változatos táplálkozás. Lassan közelegnek a karácsonyi ünnepek, amikor a szokásosnál

több csokoládét, cukorkát, süteményt esznek a gyerekek. Ráadásul a különféle zöldségfélék a fűszerek elkészítése során vitamintartalmuk jelentős részét elveszíthetik, a friss gyümölcsök és zöldségek értékes vitamintartalma pedig tárolás közben is folyamatosan csökken. Így a gyermekek szervezetének vitamin-, ásványianyag- és nyomelem-szükségletét nem feltétlenül tudjuk csak a táplálékkal kielégíteni.

Miért fontosak a vitaminok a gyermekeknek?

A gyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez nélkülözhetetlenek a vitaminok, az ásványi anyagok és a nyomelemek. Ha tartósan a szükségesnél kevesebbhez jut hozzá a fejlődő szervezet, hiányállapot alakulhat ki különböző tünetekkel: fáradékonyság, levertség, rossz közér-

zet, kimerültség, étvágytalanság, csökkent fizikai és szellemi teljesítmény, az ellenálló képesség csökkenése miatti gyakoribb megbetegedések.

Az **Actival Kid** kifejezetten a 3-14 éves korosztály számára kifejlesztett komplex multivitaminos rágótabletta. Az **Actival Kid** fogyasztása hozzájárul a fejlődő szervezet fokozott vitamin-, ásványianyag- és nyomelem-szükségletének biztosításához, ezáltal elősegíti a gyermekek egészséges és kiegyensúlyozott növekedését, valamint a megfelelő ellenálló képesség kialakulását. Az **Actival Kid** dobozában ötféle, finom ízű (csokoládé, zöld alma, cse-nesnye, málna, mogyoró) és mókás formájú rágótabletta található. Az **Actival Kid** olyan készítmény, mely a fogszuvasodás megelőzése szempontjából elnyelhető édesítőszereket (xilít, szorbit, mannit) tartalmaz.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

„Nem féltem a lányomat!”

Válaszolni szeretnék *Matthaeidesz Konrád* olvasói levelére, amely az *Evangelikus Élet* november 26-i számában jelent meg.

Nem féltem a lányomat a Deák téri iskolában attól, hogy ne csöpögtetnék bele rendületlenül a hazaszeretetet és a múlt tiszteletét. Napjainkban sincs másképp, mint régen: lányunk még csak három hónapja koptatja a „Deák teret”, mégis jobban meglevnedett előtte a magyar múlt és jelen, mint eddigi hosszú iskolaévei során.

Sütő András halálakor felolvasással, személyes beszámolóval, egy teljes magyaróra rászánásával emlékeztek az erdélyi magyar íróra. Lányomtól tudom, hogy temetésére a magyartanára személyesen is elutazott. Mi, szülők ebből csak annyit észleltünk, hogy lányunkat elkezdte érdekelni Sütő András – és hát ez a legfontosabb, nem?

Az ’56-os emlékezésre már szeptember óta készültek, az osztálydíszítési versenyt meg is nyerték. Lányunk az összegyűjtött hanganyagokból (az egyik diák korabeli eredeti rádiófelvételt hozott otthonról), a személyes történetekből (egy másik osztálytársának az apja éppen azokban a napokban született, és kis híján nem élte túl a lövöldözést), a tanterembe épített kartonpapír tankból jobban átérthette a forradalom hangulatát, mint a tőlünk, a szüleitől hallott magyarázatokból. Arról nem is beszélve, hogy elkezdett ő is nagyszülői élmények után kutakodni a családban – és ez a legfontosabb, nem?

Ráadásul már az ötödik osztályosoknak tartott szülői értekezleten hangzottak, hogy mindegyik érettségiző osztály egy hétre Erdélybe megy osztálykirándulásra, és végigjárja a magyar történelem legfontosabb helyszíneit. A „Deák teresek” nem olyan felnőttek lesznek, akik majd csak a saját gyerekekkel látják először a kolozsvári Mátyás-szobrot... És ez a legfontosabb, nem?

Nem féltem a lányomat: az egyházi iskolában valóban nemcsak egyházi, hanem hazaszeretetre való nevelést is kapnak (ez utóbbi terén messze fölülmúlva az alaptan-terven elvártakat). Pedig mindkettő igencsak munka- és időigényes!

RÉTHELYI SZIVIA (Budapest)

Ötről a hatra

Megjegyzést szeretnék fűzni *Véghegyi Antalnak* A következő nemzedék reménysége címmel az *Evangelikus Élet* 2006. november 5-i számában megjelent cikkéhez. Idézet az írásból: „Nem tudunk és nem akarunk szakítani az »ötről a hatra« bálványával. Keresztényként sem akarjuk belátni, hogy Isten teremtett világában a fejlődés rendje nem ez.” Hogyan illeszthető ez a megállapítás annak a levélnek a tartalmába, melynek feladója maga Isten? Milyen utasítást ad a babiloni fogságban lévő népének?

„Építsetek házakat, és lakjatok bennük! Ültesetek kerteket, és egyétek azok gyümölcsét! Házasodjatok, szüljessetek fiaitok és lányaitok! Házasítsátok meg fiaitokat, és adjátok férjhez lányaitokat! Szüljenek azok fiúkat és lányokat! Szaporodjatok, és ne fogyjatok!” (Jer 29,5-6)

Ez a felszólítás nem indokolja azt, hogy „ötről a hatra” törekvéseinket bűnös bálványunk tekintsük. Nem hirdeti az „ötről az ötre” vegetálás alternatíváját sem, még kevésbé az ötről a négyre való visszalépést. A megszorítás, a polgárok megsarcolása nem feltétlenül állampolgári kötelességként elszemélyesített feladat. Reális valóság: az ötről a hatmilliárdra is kerülhetnek egyesek. Ők különleges besorolást és megítélést igényelnek! A levél az egészségtelen nadrágszj-összehúzás vagy esztelen pazarlás helyett az Istentől kapott javaink józan felhasználását javasolja. Országunk hajója az osztogatás és fosztogatás Kharübdisz és Szkülla szikláihoz csapódott. A kormányos (vezető) felelős a történetért: a kollektív és egyéni felelősség mellett a vezető megkülönböztetett felelősségvállalását világosan kell látnunk.

Az igemagyarázó megállapítása alapján a magyar nép is vétkezett, jogos a büntetése. A Biblia tükrében ez a megállapítás igaz! Keresztények – az országunk népe is – szívesen hódolnak – Izrael népéhez hasonlóan – idegen isteneknek. Ez volt az oka annak, hogy a választott nép a babilóniai fogságba került. Magyarországon átéltük a fogva tartás korlátozó kellemetlenségeit. Bálványaink minket is fogva tartanak, lebénítanak. Az idegen istenek bálványait rendszeresen le kell döntenünk. Féltekyeny szerető Urunk akarata ez – a mi érdekünkben.

Ezt mondja az Úr: „Megtaláltok engem, ha kerestek, és teljes szívvel folyamodtok hozzám.” (29,13) Ha ennek az igazságára ráébredünk, és e szerint rendezzük életünket, úgy a gyümölcstermés már a mi nemzedékünk áldása lehet.

Mert öbenne szabadok és bővelkedők vagyunk. Így kisebbségben vagyunk, de meghatározói (jó és rossz) lehetünk egész nemzedékünknek. Imádkozó igyekezetünk egész népünk boldogulására megáldja Urunk.

DRENYOVSKY KÁLMÁN (Budapest)

HIRDETÉS

A Beledi Evangélikus Egyházköztségben december 9-én 18 órakor szeretetvendégséget tartunk. Vendégünk a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium küldöttsége. A szeretetvendégségen előadást tart *Tölli Balázs* igazgató. December 10-én Beledben 10 órakor és Edvén 14 órakor az istentiszteletken *Mesterházy Balázs* iskolalelkész hirdet ígét. Az ünnepi alkalmakon a gimnázium tanulói szolgálnak.

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az *Evangelikus Életet*

- egy hónapra: 780 forintért fél évre: 4680 forintért
 három hónapra: 2340 forintért egy évre: 9360 forintért

Név: .....

Cím: .....

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztőség, 1085 Budapest, Üllői út 24. (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Deák téri evangélikus templomban december 3-án, vasárnap 18 órakor a gyülekezet és a Magyarországi Református Egyház adventi zenés áhítatot rendez. Orgonál Trajtler Gábor orgonaművész. Műsorán Pachelbel, Bach, Dubois és Franck művei szerepelnek. Az áhítat keretében Szabó Zoltán misszióvezető lelkész beszámolót tart a vakmisszió szolgálatáról. A belépés díjtalan.

Az Ordass Lajos Baráti Kör legközelebbi összejövetelét december 7-én, csütörtökön 18 órai kezdettel tartja a kelenföldi gyülekezet tanácstermében (1114 Budapest, Bocskai út 10.). Ezen Thumay Béláné Schulek Vilma bemutatja *Édesapánk*, dr. Schulek Tibor – Egy evangélikus lelkész küzdelmes élete és munkássága a XX. századi Magyarországon című könyvét. Dr. Schulek Tiborra emlékezik Bohus Imre nyugalmazott lelkész (*Másfél esztendő a tudós principális iskolájában*) és Ritoókne Szalay Ágnes irodalomtörténész. Záróáhítatot tart Schulek Mátyás diakónus lelkész, nyugalmazott gimnáziumigazgató. A baráti kör szeretettel várja tagjait és minden érdeklődőt.

HALÁLOZÁS

Jézus Krisztus ígéréteiben és kegyelmében bízva tudatjuk, hogy szeretett rokonunk, Ács Gyula volt zánkai lakos, a szombathelyi evangélikus szeretotthon lakója nyolcvannégy éves korában, november 16-án befejezte földi életét. Szerettünk temetését november 24-én volt.

A gyászoló család

Szeretettel értesítjük vásárlóinkat, hogy könyvesboltunk december 1. és 23. között hétfőtől péntekig 9 és 18, szombatonként pedig 9 és 13 óra között tart nyitva.

A Protestáns Fórum emberi jogi konferenciát rendez *Ki véd meg az erőszakotól 2006 őszén?* címmel december 8-án, délután 10 órai kezdettel a Budapesti Német Ajkú Református Egyházközség templomában (Budapest V. kerület, Hold u. 10–20.). Az előadók között lesz dr. Schanda Balázs jogászprofesszor, dr. Münnich Iván kriminálpszichológus és a média képviselői. Mindenkit szeretettel várunk!

Szeretettel várunk minden érdeklődőt december 10-én, vasárnap délután 4 órára a budahegyvidéki evangélikus templomba (Budapest XII., Kék Golyó utca 17.) *Dévai Nagy Kamilla és Labant Csaba* jótékonyági hangversenyére. Közreműködnek a Krónikás Zenede határon túli diákjai. Műsoron: „Krónikás karácsony” (népénekek, hagyományos karácsonyi énekek, az ünnephez illő megzenésített versek).

EvÉlet a neten:

www.evelet.hu

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy özv. Bártfay Sándorné született Bánkúty Sarolta november 22-én elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása december 8-án 10 óra 30 perckor lesz a Farkasréti temetőben.

A gyászoló család
Táviratcím: Réthey-Prikkel Lajosné,
2094 Nagykovács, Erdő u. 6.

Köszönetet mondok ezúton mindazoknak, akik drága feleségem, Urban Emma elhunytá alkalmából szóban, írásban, illetve a temetésén való megjelenésükkel, koszorúval, virággal együttérzésüket fejezték ki.

Dr. Reuss András

Megjelent a jövő évi *Evangélikus naptár* és a bibliolvasó *Útmutató!* Kiadványaink megvásárolhatók a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.), a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.), a kiadó elektronikus boltjában (bolt.lutheran.hu), illetve a gyülekezeti iratterjesztésekben. A kiadványok megrendelhetőek a kiadótol: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu.

- **Evangélikus naptár 2007**
296 oldal, 142×197 mm, 720 Ft
- **Útmutató 2007**
144 oldal, 119×163 mm, 290 Ft
- **Útmutató 2007 olvasmányokkal**
216 oldal, 119×163 mm, 480 Ft

A héten a következő gyülekezetekért és munkaágakért imádkozunk: Kemeneshőgyész–Magyargencs (vasárnap); Tés (hétfő); Boba (kedd); Arad (szerda); Marosvásárhely (csütörtök); Tessedik-népfőiskola (péntek); Zákéus Média Centrum (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imazongalom

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnánk. Tel.: 1/340-8016.

Hegyi beszéd címmel keresztény médiaiskola indul: www.hegyibeszed.com.

Kiadó Újpalotán egy 65 nm-es, két és fél szobás, jó állapotban lévő, bútorozott, 7. emeleti panellakás. Irányár: 50 ezer Ft + rezsi. Érd.: 20/824-3484.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Kezrede bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten! Zsolt 31,6 (Lk 13,33; Mt 21,1–9; Róm 13,8–12/13–14; Zsolt 24) Bizalom csendül ki ebből a zsoltárból. Jézus a kereszten is ezt imádkozta, mert életét Isten kezében tudta. Aki így imádkozik, bizonyos a meghallgatásban. Azt is jelenti ez, hogy bizonyos a segítség, van menekülés a nyomorúságból, sőt életemet is megváltja Istenem. Az adventben érkező Jézus, a karácsonykor megszületett Fiú beteljesíti Isten megváltó, megmentő munkáját. Jövel, Uram, igaz Isten!

Hétfő

Az előtte és utána menő sokaság pedig ezt kiáltotta: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” Mt 21,9 (Ézs 12,6; 1Pt 1,8–9/10–13; Ézs 5,8–24) Adventi hozsánna. A messiást fogadó éneket énekeljük mi is ma. A név is erre utal: Dávid Fia volt Jézus messiási neve. Ez a kiáltás segítségkérés; a menekülésre, az üdvösségre elnyerésre való vágyakozás. Aki mindezt adni tudja, valóban megmentője a bűnös embernek. Áldott és áldást hozó. Kiáltunk mi is adventi hozsánna!

Kedd

Félelem fogta el mindnyájukat, dicsőítették az Istent, és ezt mondták: „Nagy próféta támadt közöttünk, és meglátogatta Isten az ő népét.” Lk 7,16 (Jer 32,42; Zsid 10,32–39; Ézs 6,1–13) Jézust magasztalta a nép. Lépten-nyomon felismerték szaváról, tetteiről, arról, hogy valami történt ott, ahol megjelent: evangéliumot hirdetett, embereken segített – vagy éppen Nainban feltámasztott egy ifjút. Jézus ma is ezt teszi egyházában: hirdeteti az evangéliumot, megtérít, bűnbocsánatot ad, kibékít az Atyával, halálba visz, de meg is elevenít, feltámaszt, és örök életet ad. Ismerjük fel mi is most adventben: „... meglátogatta Isten az ő népét.”

Szerda

Én mindezzel nem gondolok, sőt még az életem sem drága, csakhogy elvégezhessem futásomat és azt a szolgálatot, amelyet az Úr Jézustól azért kaptam, hogy bizonyoságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról. ApCsel 20,24 (Ézs 49,8; Kol 1,9–14; Ézs 7,1–9) Aki felismerte, hogy Jézusban Isten meglátogatta népét, és elfogadta hittel mindazt, amit ő nekünk hozott, hallja meg a szolgálatra küldő szót is! Nem elég arra gondolnom, hogy engem megsegített, megmentett Jézus. Imádkozz az apostollal együtt: „... csakhogy elvégezhessem futásomat” és a rám bízott feladatot, szolgálatot. Ez a szolgálat pedig az, hogy „bizonyoságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról”.

Csütörtök

Azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek; és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket; hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt. 1Kor 1,28–29 (Zsolt 72,13; 1Thessz 5,1–3/4–8; Ézs 7,10–17) Jól ismeri Istenünk a mi emberi természetünket. Dicsékvő, öndicsérő, saját teljesítményünk túlbecsülő magatartásunkat, amellyel együtt jár az is, hogy másokat lebecsülünk. Szeretünk „valakik” lenni, és ezáltal fölékerekedni társainknak. Isten nem tud mit kezdeni a világ szemében nagyokkal, előkelőkkel, a valakikkel. Ezért választja Jézus is tanítványai közé az egyszerű halászokat, a lenézett vámszedőket, a nem lármázó, csendes, talán éppen lenézett embereket. Ne féljünk kicsinyesüinktől, a lenézettségtől sem. Isten előtt nem a dicsékvő ember állhat meg, hanem az, aki elfogadja szeretetét, és aki ha valakivel dicsekszik, az csak erőt adó, megváltó Ura, Jézus lehet.

Péntek

Mindnyájan egyetértettek Jézussal, majd elcsodálkoztak azon, hogy a kegyelem ígéit hirdeti, és azt kérdezték: „Nemde a József fia ez?” Lk 4,22 (Mik 5,1; Mt 27,27–30; Ézs 8,1–15) Jézus saját városában, Názáretben, a zsinagógában prédikált. Hallgatói elcsodálkoztak azon, hogy nem úgy beszélt, mint az írástudók, hanem ígért hirdetett, prédikált. A kegyelem ígéje egészen új volt számukra. Jézus szavaiból az tűnik ki, hogy amit Ézsaiástól felolvasott az Úr kedves esztendejéről, az nem a kegyelemnek bizonytalan messzeségbe való eltolása, hanem annak meghirdetése, hogy „ma teljesedett be ez az írás füleket hallatára” (Lk 4,21). Itt van Isten országa, elközéltett Isten uralma. Mostani adventünkben hangozzék a mi bizonyoságátelünkben is: itt van Jézus, beteljesedett Isten terve, elközéltett Isten országa, Isten megváltotta népét – bennünket!

Szombat

Keresztelő János ezt hirdette: „Térjete meg, mert elközéltett a mennyek országa!” Mt 3,2 (Ez 14,6; Mt 23,37–39; Ézs 8,23–9,6) Jézus kortársa, előhírnöke a kegyelem ígéjének meghallását és követését prédikálja. Nem lehet más válaszuk az adventi jó hír hallatán, mint az életfordulat, a megtérés. Nem jeleket kell várni – kár elodáznunk ezt a megfordulást. Le kell és le is lehet számolni bűneinkkel. Új világosság jelent meg! „Átkos sötétségek / Virradat vet véget: / Erre kell eszmélnünk, / És szívből megtérnünk...” (EÉ 134,4)

■ TÓTH-SZÖLLŐS MIHÁLY

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 3-tól december 10-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5)</p> <p>9.55 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26)</p> <p>10.40 / Duna Tv Pali bácsi (magyar dokumentumfilm, 2006) (26)</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26)</p> <p>15.07 / Bartók rádió Beszélgetés az egyházzeneről Protestáns egyházzene ma 2. rész (53)</p> <p>17.04 / Kossuth rádió Kossuth-este a Márványteremben</p> <p>17.55 / Duna II. Autonómia A forradalom hite (magyar dokumentumfilm-sorozat) 6/6. rész: A bíboros forradalma (Mindszenty) (29)</p>	<p>8.20 / Duna II. Autonómia Magyar Autonóm Tartomány 1952–1968 3/1. rész: A kezdet (magyar dokumentumfilm-sorozat) (35)</p> <p>9.34 / Bartók rádió Ravel: Lúdanyó meséi (26)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórása interjúkkal, missziói percekkel és lelki úttravalóval jelentkezik.</p> <p>16.05 / Bartók rádió Muzsikáló délután</p> <p>19.30 / PAX (premier) Jubál 2005 Kolozsvári Gábor koncertje (ZMC – 31)</p> <p>21.35 / Kossuth rádió Értsünk szót! (25)</p>	<p>5.20 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Johann Gyula evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>11.00 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26)</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Hangos recept Hogyan élnek és hogyan készülnek az ünnepekre Magyarországon időszei? (56)</p> <p>16.00 / PAX Családja. Törzs (ZMC – 49)</p> <p>17.00 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon Oltárképek – életképek (ZMC – 26)</p> <p>19.30 / PAX (premier) Jubál 2005 Nem adom fel-koncert (ZMC – 29)</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió „Te benned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Magyar misét a moldvai Pusztinának Beszélgetés Nyisztor Tinka néprajzkutatóval (20)</p> <p>19.40 / PAX (premier) Jubál 2005 M.Is.K.A.-koncert (ZMC – 17)</p> <p>20.00 / Duna Tv Winky lova (holland családi film, 2005) (90)</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek Tóth-Máté Miklós Károlyi Gáspár-díjas író (31)</p> <p>22.05 / m2 A spanyol kertész (angol film, 1956) (92)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.20 / Duna II. Autonómia Hajléka Istennek, hajléka embernek A szászrégeni DIO (magyar dokumentumfilm, 2005) (31)</p> <p>10.00 / Filmmúzeum Rokonok (magyar játékfilm, 1954) (102)</p> <p>18.00 / Bartók rádió Kapcsoljuk Milánót Verdi: Aida (négyfelvonásos opera)</p> <p>19.30 / PAX (premier) Jubál 2005 Szövetnek-koncert (ZMC – 21)</p> <p>19.30 / Bartók rádió Kulturális történet A piaristák története</p> <p>22.45 / Duna Tv Te vagy az egyetlen (spanyol játékfilm, 2000) (109)</p>	<p>6.33 / Kossuth rádió Az én hazám</p> <p>11.33 / Kossuth rádió Karácsonyi könyvvásár, 2006 Tündérvirágai. Válogatás az erdélyi gyermekvers-antológiából (27)</p> <p>12.00 / Duna II. Autonómia Amiről a kövek mesélnek Történelmi városok – Pannonhalm (magyar ismeretterjesztő film, 1996) (21)</p> <p>22.10 / m2 Sorsalanság (magyar-német-angol film, 2005) (134)</p> <p>23.15 / Petőfi rádió 27. Kalácsa folkfesztivál A Nomada együttes hangversenye</p>	<p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében</p> <p>9.00 / mtv A Trianon-szindróma V/4. rész (20)</p> <p>9.05 / Duna Tv A tél első hava (angol mese film) (30)</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében. Cseri Kálmán református lelkész portréja (26)</p> <p>13.50 / PAX Vámos Miklós beszélget (68)</p> <p>19.50 / PAX (premier) Gospelst a Magyar Tudományos Akadémia kupolatermében (102)</p> <p>21.00 / Duna Tv Dolgoz, amelyekért érdemes élni (spanyol játékfilm, 2004) (85)</p>	<p>8.05 / Bartók rádió Varga Petra játszik a Deák téri evangélikus templom orgonáján (60)</p> <p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében</p> <p>10.20 / mtv Református ifjúsági műsor (10)</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26)</p> <p>13.00 / mtv Hattyúdal (magyar film, 1963) (96)</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (31)</p> <p>20.30 / Duna Tv Katasztrófák orvosai (magyar dokumentumfilm, 2006) (25)</p>

Következő számunkban: amerikai könyv a magyarországi evangélikusok kommunizmus alatti küzdelméről

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (marianne.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet on-line (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (116 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.